

ELŐFIZETÉS
HELYEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Rt. Részvény-
 Társaság.
 Munka-főosztály-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 191.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szombat, május 6.

Repülőtámadás az orosz harctéren.

Budapest, május 5. (Hivatalos.)
 A főhadiszállás jelenti:

Orosz hadszíntér:

Repülőink tegnapelőtt bombákat dobtak a Rovustól délre fekvő Zdobnowo vasuti csomópontra. A pályaudvar épületén, műhelyekben, vasuti kocsikban és a színházterületen találatokat figyeltek meg; több épület lángba borult. Tegnap újra mindennél fokozott tüzereségi tevékenység. Számos helyen előtérí csatározás.

Olasz hadszíntér:

A Rombonon csapataink erőteljes tüzereségi előkészítés után az ellenséget több állásból elűzték, több mint száz apint, köztük három tisztet elölttek és két gépjárművet zsákmányoltak. A marmolata területen éjjel gyengébb olasz osztagokat a Sasso Undici keleti lejtőjén szétzavartunk. Egyebként csak mérsékelt tüzereségi tevékenység.

Délkeleti hadszíntér:

Nincs újabb esemény. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Brindisit és Valonát sikerrel támadták hidroplánjaink.

Budapest, május 5. (Hivatalos.)
 Események a tengeren.

Május negyedikén délelőtt tengeri repülő járműveink Valonát, délután pedig Brindisit bombázták. Valonában az ütegeket, a kikötőtelepeket és a repülőállomást többször hatásosan találták, Brindisiben pedig megtámadták, hogy több találatot ért vasuti vonatokat, a pályaudvar épületet, raktárakat, továbbá az arzenálban sűrű csoportban veszteglő torpedórombolókat. Több bomba a városban robbant fel. Egy a repülőgépek elűzésére felszálló olasz repülőjárművet elűztünk. Visszatértükben a repülőgépek messze nyílt tengeren a Marco Polo szigetére akadtak és a fedélzeten sűrűn álló légénységre gépjárművel hatásosan tüzeltek. E heves elhárító tüzelés dacára összes repülőjárműveink sértetlenül tértek vissza úgy Valonából mint Brindisiből. Hajóhadparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Légi harcok hevessége nyugaton.

Berlin, május 5. (Hivatalos.)
 A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A harci tevékenység az angol arcvonalon Armentieres és Arras között tegnap is élénk volt. Givenchy en Goholewel kézigránát harcok fejlődtek ki egy robbantási töltésért, amelyben az ellenség átmenetileg elő tudott nyomulni. A Sommetől délre német felderítő osztagok betörték az ellenséges állásokba, visszaverték egy ellentámadást és egy tisztet és negyvenöt főnyi légénységet elfogtak. A Maas baloldalán csapataink Avocourt-tól nyugatra benyomultak a kiugró francia védelmi művekbe; a franciák ezeket tüzelésünk hatása alatt feladták. A védelmi műveket elpusztítottuk és azután tervszerűen ismét kiürítettük. Hancock-tól délkeletre elfoglaltunk több francia árkot és tölgyeket szállítottunk be. A franciáknak a Mort-Homme magaslát nyugati kiágazása ellen megismételt támadása teljesen összeomlott. A Maas jobboldalán különösen az éjszaka folyamán erős tüzereségi tevékenység fejlődött ki. Egy francia jelzésű angol kétédelű a hollandi határ közelében a tengerparton sértetlenül kezünkre jutott. A bennülrők semleges területre menekültek. Egy német repülőraj bőszesen és sikerrel dobott bombákat a champagnei Noblette és Aube völgyében a vasuti telepekre, valamint a suippei repülőcsarnokra. A légi háború április folyamán különösen a hónap második felében a nyugati arcvonalon nagy terjedelmet öltött eselkeseredettségében fokozódott. Az egyesek küzdelme helyébe mindinkább a csoportok és repülőrajok harca lép, amely nagyobbreszt vonalainkon túl folyik le. Ezeknek a harcoknak a folyamán április havában a nyugati arcvonalon harci repülőink nuszonhat ellenséges légi járművet lőtték le, amelyek közül kilenc arcvonalunkon innen birtokunkba jutott, ezenkívül tíz légi jármű védőágyunknak esett áldozatul, ezzel szemben a mi veszteségünk mindössze huszonkettő repülőgép, ezek közül tizenegyet légi harcban veszítettünk el, negy nem tért vissza és negyet a földről lőtték le.

Keleti és Balkán hadszíntér:

Különös jelentőségű esemény nem történt. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Védelem nélkül.

Arad, május 5.

Ma hajnalban újra bebizonyosodott, hogy Aradnak egyetlen tűzbiztonsági intézménye a szerencsés véletlen. A szerencsés véletlennek kell hálát mondani, hogy a Széchenyi-malom égésének idején a légaramlás gyenge volt és nem kapta magával a tűzszlopból pattogó zsarátnokokat az egész városrészt tetejére. Ha ez a szerencsés véletlen nem vonul ki idejére a tüzhöz, a pusztulásnak kegyetlen képe fölött kellene siránkoznunk.

Mi meg is becsüljük a szerencsés véletlent, csak nem vagyunk bizonyosak abban, hogy minden időkre hozzá van-e szegődve a város tűzbiztonságához. Mert az a mire a tűzbiztonság számíthat Aradon, az olyan gyöngye eszköze a védelemnek, mint a minő a deszkaszövény az árvízzel szemben, az esernyő a lavakitörés ellen. Tizenhat tűzoltó vonult ki az óriási malomtüzhöz, a tűz ellen való védelemnek többnyire primitív eszközeivel; azok közül is a telegyakorlatlan, felig gyerekkorban lévő tűzoltó, akiknek kapkodó munkája inkább zavart okoz, mint használ. Szinte a tehetetlenség érzését keltette től, amikor a félelmetes lángok ellen ilyen erő vette fel a küzdelmet és az akarta a fenyegető utját elállani.

Egy városban, amelynek nagyobb-kisebb lakóházai mellett nyolc-tíz, a legegyszerűbb hasonló ipartelepe van, a tűzbiztonságot a szerencsés véletlenre és ilyen gyenge védelemre bízni nem lehet. Nem a tűzoltókat akarjuk bántani; azok, a hősiességben és önteláldozásban vetekedni akarnának a csatátér katonáival, a maguk kis létszáma, szervezeti-és fogynakos berendezései mellett csodákra nem képesek. A városok tűzvédelmi intézkedéseit pedig nem a külvárosi tetőtűzekhez kell berendezni, hanem ép a gyári tüzekhez, amelyek, sajnos, majd minden esetben egyszer-kétszer előtér-dulnak. Ezeknél pedig nem csupán magának az ipartelepnek menteséről van szó, hanem a környezetnek, a gyárakat körülvevő házaknak védelméről és az ott lakók életbiztonságáról.

Bizonyos, hogy ez is, mint minden egyéb, pénzkérdés. De a legrosszabbul alkalmazott takarékoság az, amely az állandó és kellően fölszerelt tüzoltóságtól sajnálja a pénzt. A vidéki közönség nehezen nő ki abból a föltölgésből, amely az önkéntes tüzoltóság altruisztikus szervezétével megoldottnak hiszi ezt a problémát. Az önkéntes tüzoltók derék buzgalma, fáradsága dícsérni való, de ezen egy város tűzbiztonsága nem nyugodhatik. És ha még olyan mintaszerű és elsőrendű lenne az önkéntes tüzoltók intézménye, milyen értéke van annak például ép a mai háborús időben, amikor az önkéntes tüzoltók csaknem valamennyien hadba vonultak és a főparancsnok sipja hiába hívta őket a piros tablácskás házakból?

Nem szabad bevárni, a míg a ma hajnalnál rosszabb és katasztrófákkal járó esetek kényszerítene az

okozott és erélyes intézkedésre bennünket. A Széchenyi malom lángjai a gondolkodó emberek előtt a katasztrófák szörnyű lehetőségét világították be; és ha meg is szabadultunk ennek lidércnyomásától, ha ez a veszedelem el is múlt, nem szabad megint a körülmények oltalmára bízni magunkat és ennek a városnak nyugalma. Anogy a város kellő létszáma, hivatásos és rendszeres szolgálatot tartó rendőrség nélkül nem képzelhető el, azon módon gondoskodni kell a hivatásos tüzoltóság újjászervezéséről, kibővítéséről, felszereléséről és arról, hogy ez mindig a kellő készenlétben legyen. Ezt rég kellett volna már megtenni, de meg kell tenni előbb, mintsem a szerencsés véletlen távolmaradása, vagy elkésése olyan károkat okozna, a minőkért a bizosítók nem tudnak kártérítést adni.

Minály 16.000 korona, Biszalt Mariska 12.000 korona, Ratky Ida 10.000 korona, Schneider József 10.000 korona, Czárán tesivérek 20.000 korona, Plok Eugenia 10.000 korona, Első németzenipéteri takpr 10.000 korona, Fischer Kálmán 10.000 korona, Niedermayer József 10.000 korona, Mahler József 10.000 korona, Lászlai Sándorné 5.000 korona, Aradmegyei takarékpénztár 500.000 korona, (a négy hadikölcsönre 2 millió koronát jegyzett az intézet), Magyar József 8000 korona, öz. Petrovszky Károlyné 4000 korona, Lévai Adolf 6000 korona, Sakália Ferenc 5000 korona, Hoffmann Ferenc 5000 korona, Somogyi József 5000 korona, Ritter Imre 5000 korona, Adler Dániel 4000 korona, dr. Apor Anna 4000 korona, Sigmund Rudolf huszárörnagy 1500 korona. **Összes eddigi jegyzés 5 és fél millió korona.**

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál 183.800 koronát jegyeztek. A végösszeg 3.755.000 korona.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál a mai hadi kölcsön jegyzések: Az intézet saját jegyzése 300.000 korona, Arad sz. kir. város törzsvagyona alap 200.000 korona, Aradmegye ebadó alapja 20.000 korona, Kebely Ignác, Arad 5000 korona, Tiegermann Ferenc és neje, Kopop 2000 korona, Balogh Dezsőné, Soborsin 2000 korona, Frigyér Imre, Kaprevár 4000 korona, Machlik András, Békéscsaba 3000 korona, Povázaay Endre Békéscsaba 2000 korona, Laurinyos István Békéscsaba 2000 korona, öz. Muntján Sándorné, Békéscsaba 3000 korona, Vértés Miklósné, Bé, 5000 korona, Kádár József és neje, Békéscsaba 10.000 korona, Sándor Vilmosné, Vésztő 2000 korona, Vésztői gazdasági takarékpénztár 15.000 korona, Lucó Andra Békéscsaba 4000 korona, Habereger Lajos Arad 2000 korona, Kristyóry János Arad 5000 korona, Sebastyén János Gaisa 3000 korona, Nagy György Világos 3000 korona. Kisebb tételekben 68.350 korona. **Összes jegyzések eddig 1,425,700 korona.**

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma a következő nagyobb jegyzések történtek: Aradváros közönsége 220.000 korona, Aradi Polgári Takarékpénztár 300.000 korona, (ezt az intézet hadikölcsönjegyzései az 1,300,000 koronát érték el) Aradvárosi árvapénztár 40.000 korona, Konez Hen ikné 100.000 korona, Elski Első Takarékpénztár 70.000 korona, Füst L. János 20.000 korona, Szatmáry Mihály 12.000 korona, Gajdás János és Társai 16.500 korona. **A jegyzések végösszege 1,318.400 korona.**

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál a mai jegyzés összege: 149.550 korona. Nagyobb jegyzések: Arad szab. kir. város közönsége 40.000 korona, K. L. 10.000 korona, Alb Vazul 10.000 korona, Szántó Zsuzsánna 8000 korona, Geltén Ferenc 6200 korona, Csobán Miklós 6000 korona, Laudner József 4000 korona. **Az összes jegyzés: 788.100 korona.**

A „Victoria” Takarékpénztár és Hitelintézet jegyzése saját tőkéjére részére 200.000 korona, a négy kibocsátásból jegyzett összesen 700.000 korona, Papp L. János gör. kel. rom. püspök jegyez 10.000 korona, előbbi kibocsátásokból 70.000 korona, összesen 80.000 korona, Raicu Sebő vezérigazgató 5000 korona. **A jegyzések mai végösszege 658.850 koronára rug.**

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai napon 117700 koronát jegyeztek. Arad szab. kir. város 20.000 korona, Névtelen jegyzése 35.000 korona, Arad városi felső ke-

Husz milliót jegyeztek Aradon.

(A negyedik hadikölcsön aialásának első turnusa.)

Az Aradi közönség tudósítójától.

Arad, május 5.

Ma zárult le a negyedik hadikölcsön jegyzéseinek első turnusa. Az aradi pénzügyintézetnél az első jegyzési turnusban összesen husz millió koronát jegyeztek, ami arra vall, hogy a negyedik hadikölcsön jegyzése Aradon az eddigi eredményeket messze felülmúló lesz.

Eddigélle ugyanis a negyedik hadikölcsönre a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál: Arad sz. kir. város 480.000 korona, öz. gyoroki báró Andronyi Károlyné 100.000 korona, S. B. 100.000 korona, Winkler Testvérek 50.000 korona, Perl József további 40.000 korona, A. T. 80.600 korona, Elski első takarékpénztár 82.550 korona, Aradvárosi gyámpénztár 60.000 korona, R. A. 300.000 korona, Winkler Józsefné 25.000 korona, Pankotai népbank 20.000 korona, K. N. 58.000 korona, Pollák Isidor 20.000 korona, Pollák E. 50.000 korona, K. J. 20.400 korona, Gyulai Teréz 19.800 korona, Aszalay János 15.000 korona, S. P. 25.000 korona, Brandt István 14.000 korona, Lackner Pál 15.500 korona, S. A. 25.000 korona, öz. Klein Amália 14.000 korona, Fűredi Lajos 12.000 korona, Zircenar Károly 10.000 korona, N. T. 10.000 korona, Aradi kereskedelmi és iparkamara nyugdíjalapja 10.000 korona, Fülöpp Adolf 10.000 korona, Rakusán Károly 10.000 korona, Schulhof Zsigmond dr. 10.000 korona, Leopoldine Franz 10.000 korona, Kerekes Pál 9000 korona, Földeson Laura 8000 korona, Lénárt Sabastyén 8000 korona, Goldschmidt Sándor 20.000 korona, öz. Kohn Ignác 7.000 korona, Abonyi Laura 7000 korona, öz. Langsteid Gyözöné 6000 korona, Novotny Ferencné 6000 korona, Kelos Sebő 6000 korona, Horn Borbála 6000 korona, Harman Lőrinc 5000 korona, Kozhart István 5000 korona, Friedmann és Szenes 5000 korona, Braun Mór 5000 korona, Seidner Márton 5000 korona, Koszminsky Károly 5000 korona, Rosenberg Simu 4500 korona, Bernát Ferenc 4500 korona, Bohm Mailvin 4000 korona, Papp Antal 4000 korona, Borbély Edit 4000 korona, Földényi

Gyözö 3000 korona, Siegmund Aranka 2500 korona, Hoffmann Armin 2000 korona, Szerzla Mariska 2000 korona, Tittizer Antal 2000 korona, Alapítványi pénztár 1350 korona, Németh János 1000 korona, Máj Adolf 1000 korona, Polgár Sándorné 1000 korona, Horváth Gyuláné 1000 korona, Nagy Elemér 1000 korona, Riegler József 800 korona, Weisz Jenny 500 korona, Pankotai urifarsaság 250 korona, Weisz Soma 200 korona, Adler Fanny 200 korona, Ujaradi takarékpénztár 181.400 korona, Keller Miklós 20.000 korona, Pollák Lipót 20.000 korona, öz. Fixmer Jánosné 12.000 korona, Biech Ferenc és Teréz 10.000 korona, öz. Lux Károlyné 10.000 korona, Gramling Alajos 8000 korona, öz. Schork Mártonné 8000 korona, Born Ferenc 5000 korona, Klug Ferenc 5000 korona, Németsági takarékpénztár és előleg-egylet 5000 korona, Philipp János 5000 korona, Schill Peter 5000 korona, Vöröbakeszt egylet fiókja 5000 korona, Matz János 4000 korona, öz. Resekné Schork Paula 4000 korona, Róth Mátyás 4000 korona, Albert János és Anna 3400 korona, Albert Vendel és Anna 3000 korona, Gantner Miklós és Erzsébet 2200 korona, Barthe Béla 2000 korona, Brischlet Miklós 2000 korona, Grimm Ferenc 2000 korona, Haman Miklós 2000 korona, Klug Baldizsár 2000 korona, Krapp Mihály 2000 korona, Matzer Anna 2000 korona, Müller Eva 2000 korona, Philipp Miklósné 2000 korona, dr. Czeyda-Pommersheim F. és L. 2000 korona, Schill János 2000 korona, Schill János 2000 korona, öz. Vojtek Alajosné 2000 korona, E. F. G. H. 2000 korona, Trapp János 2000 korona, Trapp Vendel 2000 korona, Poser Erzsébet 1800 korona, Bellinger János 1000 korona, Gross Anna 1000 korona, Hez Mislós 1000 korona, Krapp János 1000 korona, Matzer Anna 1000 korona, Morschi Miklós 1000 korona, Oberding Katalin 1000 korona, Rauner József 1000 korona, Trapp János 1000 korona, Weblar István 1000 korona, Wolf Péter 1000 korona, Zimmer József 1000 korona, Hajducszörmenyi hitelbank és tkptár 360.000 korona, Több tételben 3150 korona. **A mai jegyzés összesen 2,587.000 korona. Összes jegyzés eddig: 5,202.900 korona.**

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál: Arad szab. kir. város közönsége 280.000 korona, Első aradi sertéshizláló r. t. 25.000 korona, öz. Werner Károlyné 25.000 korona, Biszalt

kereskedelmi iskola segélyező egyesülete 6000 korona, Keppich Zeigmond 6000 korona, Beamer Oden Pankota 5000 korona, Kosminsky Károly 5000 korona, Keppich Jakob dr. 2000 korona, Hönig Gyula Háromalmás 2000 korona, Weiszberger Lipót Honvéd 2000 korona, Szatmáry Ferencné 2000 korona. Egyéb jegyzések 34400 korona. Összes jegyzés 428600 korona.

Az Aradi Közgazdasági Banknál jegyeztek ma Arad szub. kir. városközönsége 60.000 korona, Senk Ferenc 10.000 korona. Egyéb jegyzések 46.750 korona. Összesen a mai napig 317.250 korona jegyzés történt az intézetnél.

Németország válasza az amerikai jegyzékre.

(A német buvárhajók nem pusztítanak kíméletlenül. — Nem lehet letenni a tengeri haró fegyverét.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, május 5.

A német tengeralattjáró buvárhajó-háboru folytatásáról azelőtt április 20-án átadott amerikai jegyzésre tegnap este a német kormány részéről Bethmann-Röhlweg kancellár a következő jegyzéket nyújtotta át az Egyesült Államok berlini nagykövetének:

„Alulírottak van szerenésje a német kormány nevében a következőket válaszként Excellenciádnak a buvárhajó-háboru folytatására vonatkozó jegyzékére:

A Sussex-ügy megvizsgálása.

A német kormány a Sussex-ügyben az Egyesült-Államok kormánya részéről vele közölt anyagot megvizsgálás végett az érdekeit tengeri hatóságoknak továbbította. A vizsgálat eredménye alapján a német kormány nem zárkózik el annak lehetőségétől, hogy az említett német buvárhajó torpedójának lövéseivel elűzött hajó tényleg azonos a Sussex-szel. Ha az derülne ki, hogy téves volt a parancsnoknak az a feltevése, hogy hadihajóval állott szemben, akkor a német kormány levonja a következtetéseket. Az amerikai kormány a Sussex esethez egy egész sereg átlátást küldött, amelyek abban csúcsosodnak ki, hogy ez az eset csak egy példája annak az időre megintott háborúnak, amelylyel a német buvárhajók parancsnokai különböző alkalmakkor elpusztítottak minden hajót nemzetiségre és rendelkezésre való tekintet nélkül. A német kormánynak ezt az átlátást határozottan vissza kell utasítani.

Nem pusztítanak a buvárhajók.

A német tengeri haderők tényleg utasítást kaptak arra, hogy a tengeralattjáró háboru a kereskedelmi hajók feltartóztatásáról és elpusztításáról szóló nemzetközi évek alapján folytassák. Kérésüket azért, hogy a megjelölt parancsokat lojálisan kiadják és lojálisan végrehajtsák a német kormány senkinek sem engedhet meg. Tevédek azonban a hadviselés mai módja mellett sem kerülhetők el és megmagyarázhatók az olyan ellenség ellen folytatott tengeralattjáró háboruban, amely minden megengedett és meg nem engedett hadicselt felhasznál. A német kormány az általa ismételten tett nyilatkozatoknak megfelelően a buvárhajó fegyverének használatáról a kereskedelmi háboruban sem mondhat el.

Ha most a buvárhajó harc módszereinek a semlegesek érdekeivel való alkalmazásába tett előkészítéssel határozta el magát úgy számára olyan okok mérvadók, amelyek felől emelkednek az aktuális, vitás kérdések jelentőségén. A német kormány az emberiség magas parancsainak nem tulajdonít csakélyebb jelentőséget, mint az Egyesült Államok kormánya. A német kormánynak azonban újból teljes nyomatékkal meg kell állapítani, hogy nem a német, hanem a brit kormány volt az, amely ezt a borzalmas háborut,

a népek között megállapított jogi formák teljes feiretetésével a nem harosok életére és vagyonára terjesztette ki és pedig minden tekintet nélkül arra, hogy a hadviselésnek ez a módja ugyancsak sérti a semlegesek és a nem harosok jogait és érdekeit. A német kormány csak ismételtén sajnálatát fejezheti ki a felett, hogy az amerikai kormány humanitárius érzelmei, amelyek oly melegséggel fordulnak a buvárhajó harc sajnálatára méltó időszaki felé, nem terjeszkednek ki hasonló melegséggel a sok millió nőre és gyermekre is, akiket az angol kormány saját, kimondott saadéka szerint az enyhébe akar kergetni, hogy az énség kínjaival szegyanies megadásra kényserítse a központi hatalmak győztes hadseregeit.

A kitértetés harcára a buvárhajó haró.

A német kormány és vele együtt a német nép mind a mellett ismételtén világosan késznek nyilatkozott, hogy a buvárhajó fegyverének alkalmazásába szigoruan a háboru előtti nemzetközi jogi formákhoz tartsa magát, ha Anglia is késznek nyilatkozik, hogy szintén ezeket a formákat tartja meg a hadviselés alapjainak. A német nép azon benyomás alatt áll, hogy az Egyesült Államok kormánya a létért való küzdelmet folytat. Németországtól azt követeli, hogy egyik leghatározottabb fegyverének használatát korlátozza és a Németországgal való viszony fenntartását e követelés teljesítésétől teszi függővé, másrésztől azonban Németország ellenségeinek népjogellenes eljárásaival szemben tiltakozásokkal elégedett meg. A német népnek esenkivül tudomása van arról is, hogy ellenségeink milyen nagy mértékben lesnek elítélva az Egyesült Államokból mindennemű haró eszközök.

Ilyetén körülmények között érthető lesz, hogy a nemzetközi jogra és az emberiség érdekeire való hivatkozás a német népben nem találhatott teljes mértékben arra a visszhangra, amelyre talált volna egy ilyen hivatkozás más körülmények között.

Ha a német kormány mindazon által elhatározza magát a legvégző, engedékenységre, arra az a szempont készeti, hogy egyrésztől fenntartja a két nagy nép között fennálló több mint száz éves barátságot, másrésztől az a gondolat, hogy milyen súlyos végsővel fenyegetné egy véres, kegyetlen háborúnak meghozásabbítása az egész civilizált emberiséget.

Németország kész a békére is.

Erejeknek tudata megengedte a német kormánynak, hogy az utóbbi hónapokban két ízben is jelentse ki az egész világ előtt, hogy kész Németország létezőkelt biztosító békére. Ezáltal kifejezésre juttatta, hogy nem is az oka annak, hogy Európa népei továbbra is kénytelenek nélkülözni a háború. A német

kormány tehát annál több joggal mondhatja, ki azt, hogy sem az emberiség, sem a történelem előtt nem volna indokolható, ha a háboru huszonegy hónapjának tartama után a buvárhajó hadjárata vonatkozó vitás kérdés miatt Németország és az Egyesült Államok népei között fenálló békét fenyegető komoly fordulat állna be. A dolog illeten való fejlődésének azonban a német kormány elejét kívánja venni. A német kormány közli tehát az Egyesült Államok kormányával, hogy a német tengeri haderők megkapták az utasítást, hogy figyelemmel a kereskedelmi hajók feltartóztatására, átvizsgálására és elpusztítására vonatkozó általános nemzetközi jogelvekre, a tengeri háboru hadterületén belül is ne súlyoszenek el kereskedelmi hajókat előzetes figyelmeztetés és az emberek megmentése nélkül. Kivéve azt az esetet, amikor a kereskedelmi hajók a menekülést, vagy az ellenállást kísérik meg. A létért való küzdelmünkben a semlegesek sem tenetik fel rólunk, hogy az ő érdekeikre való tekintettel korlátozást engedünk egy hatóság fegyverünk használatát tekintetben, ugyanakkor, amikor az ellenségnek továbbra is módja van, hogy a maga részéről a nemzetközi joggal ellenkező eszközöket tetzés szerint alkalmazzon. Ez ellenkezők a semlegesség jogalmával és a német kormány meg van győződve arról, hogy az ilyen kívánság tavol áll az Egyesült Államok kormányától. Ennek bizonyosságát látja az amerikai kormány azon kijelentéséből, hogy az összes hadviselővel szemben el van szánva a tengerek megsértett szabadságát ismét helyreállítani.

Az Unió Angliától is követelje a tengerek szabadságát.

A német kormány ennél fogva abból a várakozásból indul ki, hogy a német tengeri haderőknek adott újabb utasításának az Egyesült Államok kormánya szellemében is elhárít minden akadályt, amely az 1915. évi június 23-iki jegyzékben felhozott, a tengerek megsértett szabadságának még a háboru során való visszaállítására a közös munkát akadályozhatta volna és nem kételkedik abban, hogy az Egyesült Államok kormánya immár az angol kormánynál is teljes nyomatékkal kívánni fogja, azon nemzetközi jogszabályok betartását, melyek a háboru előtt is általánosan elismertek voltak és követelnék az érvényét is megazerezni, hogy tiszteltben tartják azokat a jogelveket, amelyek az Egyesült Államok kormányának az angol kormánynal intézett jegyzékében kifejtettek.

Amennyiben az Egyesült Államok kormányának lépései nem vezetnének a kívánt eredményre és nem szeresnének érvényt az emberiség törvényének az összes hadviselő államoknál, a német kormány új tényállítás előtt látná magát, amelyre nézve fenn kell tartania teljes eszelekvési szabadságát.

Alulírott felhassnája az alkalmat arra, hogy a Nagykövet ur előtt kitűnő nagyrabesötűzésének kifejezését megismételje. Jagow.

Minden ötven koronás kötvény jegyzése egy-egy csöpp, melyekből milliárdok lesznek a hadsereg számára.

Leégett a Széchenyi gőzmalom

(Milliószáz tüzkar. — Negyven vagon gabona pusztult el. — Tüzesőben hajnali négytől hétig.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 5.

Éjjel három órakor még öt sor ablakának villamos fényben uszó koszorújával nézett a csendes aradi éjszakába, még surrogva szaladtak, keringtek öt emeletén le és föl a szíjjak, kötelek, zihálva rásták a fehér lisztport a gépei, még friss énekszóval sürögtek falai közt a munkások.

Hajnali háromnegyed négykor már lángok csaptak végig az épületen és reggel hét órára füsttől feketére mart falain türes ablakhelyek tátongtak rá a gőzölgő, füstölgő, keserűszagú pernyét hullató romhalmavára. Ez a négy óra hajnali háromtól hétig magában foglalja azt a borzalmas színjátékot, amelyet rémülten nézett az ébredező Arad. Négy óra alatt megdöntült Arad egyik legvirágzóbb ipartelepe, a Széchenyi gőzmalom. Aldozatul esett a több mint négy évtizede álló telep a tűznek, amely a háboru alatt annyi nagy magyar malmot pusztított már el.

Az óriási tűzvész, amelynél nagyobbat emberemlékezet óta nem élt meg Arad, nemcsak a malomépületet pusztította el, hanem megemésztette azokat a kész, vagy félig kész malomtermékeket is — mintegy negyven vagonra való — amelyek az épületben fel voltak halmozva és feldolgozásban álltak. Aradon a háborus időben ez már a második nagy malomtűz. A múlt év őszén az Aradi Sertész-hizlale r.-t. gőzmalma esett áldozatul a tűznek. Kétségtelen, hogy Arad lisztiparának igen nagy veszteséget jelent most már a második nagy malom üzemének ilyen, hosszú időre szóló leállításása.

A tűzkatasztrófiáról részletes tudósításunk a következő.

(Eszreveszik a tüzet.)

Háboru van és a háborunak, kieneztelt szándékú ellenségeinkkel szemben, legfontosabb legyvere az élelmezés jó elosztása. A malmok, amelyek a kenyérhez való lisztet őrtyák, a városnak nagyobb erősségünk, mint a legyverés és a municiójárak. Hatalmas, megicsészelt munkát végeznek a hadifüvésben a magyar malmok: megcsappant munkások, hadbevontult gyakorlati malommunkások helyett, szeszonyokkal, foglyokkal kénytelenek a lőközetet üzemeltetni. Éjjel-nappal zúgnak a malmaik gépei, hogy elegendő lisztet lássanak el a katonákat, polgárokat egyaránt. Így dolgoztak a Széchenyi-malomban is.

Ötórától éjjel is folyt a munka a malomban. Az öt emeletes nagy épület valamennyi ablakából világosság aradt, zúgtak a gépek és az éjjeli munkára soros munkáscsoport asszonyai vihaman énekeltek pattogó háborus nótákat. Az éjszakai munkás csoportban ez alkalommal Koss János szakszita felügyelő, Blum János almósnar, Horváth János főtisztviselő, Kirch Mihály kőgyáros, Belig Dusan hengervigyász, Grama József vezető és üzemnyeltes asszony dolgozott. Ezen kívül az épületen tartózkodott még Szian Mária éjjeli őrné. A munka javában folyt.

Háromnegyed négy előtt öt perccel a malom ötödik emeletén dolgozó Ross János égés szagot érzett. Átnézett a munkáscsoportjával szomszédos úgynevezett „a kukorica-szárítóba” és rémülten látta, hogy ott nagy

lángokkal lobog a tűz. Ez a kukorica-szárító, amely nemrégiben épült, végig nyulik a malomépület valamennyi emeletén. A földszintről paternoster szerkezet emeli fel az ötödik emeletre a kukoricát, amelyet itt őrlés előtt gőzzel szárítanak meg. A gőzt csövekben a gépházból juttatják fel a szárítóba. Ekkor a szárítóban lebegő erősen a tűz, amikor a szakszita felügyelő észrevette. Ross azonnal kirohant az ötödik emelet udvar felőli részén levő vaslépcsőre, amely mellett vízcsap nyulik fel a külső falon és megnyitotta ezt a vízcsapot. Hasonló tűzvész esetére szolgáló vízcsap van a malomépület másik végén is. Ross ezt is megnyitotta. Mindez pár pillanat alatt történt, de a tűz ez alatt oly rohamosan terjedt el, hogy az ottani akaró munkás belátta táradozása hiábavaló voltát. Lerohant tehát az alább levő emeletekre és menekülésre figyelmeztette ott dolgozó társait.

A tűz szinte a menekülőkkel egyszerre jutott le az épületen lenyuló paternosteren a földszintig és néhány perc múltán a harmadik emeletről, majd a földszintről is kiesptak a lángok.

Mialatt az épületben menekültek a munkások, kintől is észrevették a tüzet. A malomépület előtt eirkáló Nagy Sándor csendőr-mester vette észre, hogy a malom ötödik emeletén az egyik ablakból, amelynek fűgét a hőség már szelptantotta, láng csapot ki. A csendőr-mester azonnal teleton u an nézett, hogy a tüzet jelentsa. Amint a Boros Béni-téren áttutott, találkozott az inspektor katonatisztel: Gaury, a hármás huszárkapitány-nyal, aki körutjat tette meg a városban. A huszártiszt a Hungária-kávéházhoz sietett, hogy telefonáljon a tűzoltóknak. A kávéházban takarítottak és mivel még nem volt reggeli öt óra, nem akarták kinyitni az ajtót a zérgető katonatisztok. Végre mégis bejutott az erélyes tiszt a kávéházba és feleségelte a tűzoltóságot, majd a huszártisztanya készülttségét:

— Jöjjenek azonnal. Eg a Széchenyi gőzmalom.

Ugyanezt a hírt megvitte a csendőr-mester a rendőrségre, ahonnan Green Nándor főkapitány lakására siettek kocsi-val. A tűz az idejére ezalatt legelőnek a kézi törvénytörési palotából Marozsa Dénes királyi ügyész és Nyáry László fekdnagy, katonacsoport-erkezték, akik ekkor végeztek be a reggeli lapok cenzúrázását. Nyomban ott volt Green főkapitány is, majd a tűzoltók is megérkeztek három kocsi-val.

(Menthetetlen a malom.)

A tűz ekkor — bár még mult el nyolc-tíz perc az első láng kicsapásának észrevétele óta — már végig robbant valamennyi emeletén. A tető magasra csapó lángnyelvekkel égett, mind az öt emelet lakalain hangos pattogással repedtek szét az üvegtáblák és a nyílásokon új légáramhoz jutva örvénylő erővel csapott ki a piros és sárga láng. Az első három tűzoltó kocsi mindamellet a lőbejáraton át benyitott a malomépület udvarra azzal a szándékkal, hogy beüriől támadják meg a malmot és igyekeznek elfojtani a tüzet.

Hamarosan be kellett látni, hogy ez hiábavaló törekvés. A malom vasplán tetőze-

tének középső része menydörgő robajjal omlott be és a súlyos teher alatt a félig átégett emeletet egyetlen lángtorokká szakadtak. Zizegve, sísteregve szakadt le a telefondrótok kötege is, amelyeknek tartó oszlópa épen, a malom tetején volt elhelyezve. A telefonhuzalak jobbról-balról a szomszédos házak tetőzetére zuhantak. Az óriási malomépületnek csupán két szélső része nem égett ilyen orkános lánggal. Ezeket a részeket hatalmas tűzfalak választják el a középső tértől és így ide mehezebben jutottak át a lángok.

A tűzorkán dühöngő ereje oly borzalmas volt időközben, hogy a széles Boros Béni-téren a malommal szemközti, ottól jó százötven lépésre sem lehetett megmaradni. Inso hatan-ként süített, perzselt, égetett a rettenetes tűz. A tűzoltóság, amely Szankovics Mihos parancsnoksága alatt vonult ki, kénytelen volt letelni, hogy tizenhat hivatásos emberével (akik közül többen épen csak a háboru óta pótolják a bevonult tűzoltókat) az olyan emberfeletti munkát, aminő ennek a tűzvésznek a megfékezése, meg sem kísérelheti. Igyekeztek tehát főképen arra irányult, hogy a tüzet a malomépületre szerítsák, onnan tovább terjedését meggátolják.

(Tüzesőben izzó városrész.)

Négy órára az a városrész, amelyet a városrész és a Karolina-Maros-utóák vonala határol, telpon volt. Almeszámú, borzas, sebtében eltözött emberekkel teltek meg az utcák, riadt tuskozás támadt az udvarokon. A Verbőczy-, Dobó-, Orozy- és Deza-utóák háziban sápadt aggodalommal nézték az aug hajnali ötötétek égbolton támadt vörös pirkadás és a házak f.lett elzúgó sűrű szikrácsóft. A lángorkánban álló malemből egészen az élővízesatornákig röptette el a szikrákat a heves délkeleti szél. Dió nagyságu zsaráttnokok, pirosan parázló gerendaszakmokok, lángoló szakdarabok, szíperkát szóró papirosomók repültek lélelti erővel, mint új Sodoma-Gomorrha tűz-zápera végig a házak fölött és karikáva hulltak le a kertekbe, utcákra, udvarokra, háztetke-re. Ahol a friss parázsszemek száraz fára estek, nyomban szanaszedni kezdett, tusóit fogott a fa. Milyen pedig az emittett utcákban sok a zselelyeszedés haz, de meg a cserepes házakban is sok a deszkával, szindellyel, kátrányos lemezrel tetelt lélezer, kamra, ez a városrész hajnali négy órától hatig, amikor a szikrácsóft alább hagyott, alando vonszolásomban fergott. A veszélyeztetett házielőkon férfiak, asszonyok, gyermekek jelentek meg, akik csereperrel, öntözökannával locsolták a száraz tetőt és oltották a szakadatiannul zúzógo parázssat. Több helyen támadt így apróbb tűz kamrákon, ólakon, ezeket azonban a résen áuló házielők elfojtották. Sok padlásra a szelelt nyílásokon repült be a parázs és tenyegedett tüzzel.

Komolyabb baj csak Vajda István dr. Orozy-utó 6. számú házban mutatkozott, ahol a zselelyes tető kétaker is lángot vetett, azonban mindig — másodikban — már a malomégéstől hívott tűzoltók közbejézésével — elfojtottak. Legveszélyesebb helyzete mindenesetre a Boros Béni-tér azon ház szakassza levő házaknak volt, amelyek a Karolina- és a Verbőczy-utóák közt az egő malommal szemközti állnak. A hat ház mindegyikének mélyszelülő udvara, beltérke van, amelyeken különböző raktarak, gyűlelkony anyagok találhatók. Így a Boros Béni-tér 2. számú udvarán nagy négyemeletes gabonaraktár áll, a 2. számú ház udvarának külső részén több vagonra való

szénkészes fedél nélkül, szabadon, a 6. számú házban nagy sörraktár van, a 7. számú házban megint számos raktár. A tűz pedig a szemközti malomban a kitorés első órájában olyan heves erővel lángolt, hogy maga a hőség is képes lett volna felgyújtani.

A tüzeső kisebb lángokat itt is, ott is okozott, de a házbeli és a tüzőtöket támogató katonák résen álltak. A Karolina-utca sarkán dolgozó gőzfecskendőktől hosszú csövek kigyóztak be valamennyi házba és a vizsugarak elárasztották a fenyegetett helyeket. A lángban úszó malommal szemközt álló Boros Beni-tér 6. számú földszintes ház, amely Reusz Sándor sörraktáros tulajdona, légközvetlenéből kapta a szikratengert, félórával a nagy tűz kitorése után lángot fogott. A ház zsindelyes fedelű és a napok óta tartó forróságtól, meg a tűz közvetlenül ható melegétől, kiszáradt zsindelyek roppant könnyen kigyúldtak a reájuk hulló parázstól. Pár pillanat alatt egyszerre hat helyen is fellobogott a háztetőn a lángnyelv.

Amint a tüzet észrevették, nyomban tüzőtök siettek a házhoz. A szomszédos két emeletes ház tetejéről árasztották el vizsugárral az égő háztetőt, egyidejűleg pedig az épület még tüzet nem fogott tetőrészeit: a kaputól jobbra eső tétőt és az udvar felé nyúló rövid szárny-épület tetejét védtek a tűz ellen. Egy órai munkával sikerült itt lokalizálni a tüzet: a két tetőrészet megmenekült a pusztulástól, az égő tetőn is elhajtották a tüzet és katonák, tüzőtök gyorsan lebontották az elszenesedett gerendákat, léceket. A leégett tető alatti épületrészben Reuszék lakása van, amelyben nem tett kárt a tűz. A tető azonban erősen beázott és így egyelőre a lakásból ki kellett költözni.

A szél aránylag kedvező irányának köszönhetően talán, hogy Arad katasztrófális tűzveszedelemtől menekült meg. A Széchenyi malom ugyanis olyan telektömb közepén áll, ahol jobbról is, balról is gyutékony raktárak vannak. A malom közvetlen szomszédságában a Boros Beni-tér 28. számú házban nagy katonai élelmiszerraktár van: több vagon gabona, nagyobb szirkészlet stb. A másik oldalon Goldschmidt Mihály nagykereskedő Boros Beni-tér 24. számú háza szomszédos a malommal. Itt hordókban nagy szeszkészlet, sok olaj és hasonló veszélyes gyutékony anyag volt elhelyezve. Nem messze az égő malomtól a Laender-féle tetelep, közvetlenül mögötte a Maros part töltése mellett a Reiniger-tetelep: csupa könnyen lánggra gyuladó hely. A tűz pusztítása alatt állandóan rettegett mindenki attól, hogy a szél megfordul és a szikrák az említett irányba sodródnak. És nem történt meg, azonban a rendőrség gondoskodott arról, hogy ami könnyen tüzet foghat, eltávolítsák a malom közeléből, így Weiz Károly dr. rendőrfogalmazó mindjárt az első negyed órában biztos helyre hordatta a Goldschmidt raktár szeszkészletét.

A malomot körülvevő házaknak ilyenformán semmi bajuk nem is esett. A malom-épülettel szomszédos Boros Beni-tér 25. és 28. számú házból azonban a rendőrség óvatosságából kilakoltatta a lakókat, mintán attól kellett tartani, hogy az égő malomból lehulló tüzes vasbádoglemezek, a megrepesztő tüzfalak aláomló részei kárt tesznek. Ez az eset sem következett be, mert a tüzfalak már építésüknél fogva is befelé, a porraégett malom belső zsarátnoktengerébe omlottak, mindössze néhány téglát törte át a 25. számú ház tetőzetét, amelyben itt Tenner Lajosnak a malom vezérigazgatójának lakása van.

A vezérigazgató lakása teljesen elzárva és elhagyottan állt, mert Tenner Lajos feleségével együtt Romániában Brailában tartózkodik anyósa pedig, aki a lakásban szokott lenni tegnapelőtt távozott onnan.

(Teljes a pusztulás.)

Fél öt után a malom középső részében már csillapult a tűz, azonban annál hevesebben lobbant föl a két tüzfalon túl levő széleken. A tető fehérre izzott vaslemezeit a tüzők mint könnyű pelyhet felsodorta a magasba és a tizenöt méteres lángnyelvek valódi vulkáni kitoréssal szórták föl a levegőbe a zsarátnokot, hamut. Eggett, pörkölt hasziszaggal telt meg a levegő és nehéz füsttel vegyült a fojtó hőség. A tüzőtök most ujjal megkísérelték a kezdetben próbált oltást. Az udvari oldalról több vizsugárral elárasztották a gépházat, a kazánházat (amelynek gőzét szerencsére már az első tíz percben kieresztették.) Bőszégesen hullt a víz a tüzőtök tömlőiből a kazánház mellé épített kis raktárra is, amelyben az őrlésze szánt és a koptató számára előkészített gabona van. Ez alkalommal is nagyobb mennyiségű buza volt zsákokban a raktárban.

Öt órára a malom két szélén is teljesen beégett a tűz. A tüzfalak között mint óriási obitu körülben száguldtak fel a lángoszlopok magasra. Negyed hatkor a malom északi tüzfala, amelyet a reáépített leletonvezeték tartó vasgerendák tüzből megörbült súlya befelé húzott, beomlott és magával rántotta a megrepeszt külső tüzfal felső részét is mintegy másfél emeletnyi magasságban. A déli tüzfalak közül a belső csak kora délelőt omlott be, a külső tüzfal pedig, annak ellenére, hogy alaposan összeroppedezett, megállt a helyén.

A tűz dühöngése fél hatkor már annyira csökkent, hogy a tüzőtőség megközelíthette előlőrlő is az épületet. Az odavontatott gőzfecskendőkből csakhamar vízáradat zuhogott a meg lángoló tüzesengerbe. Behatoltak a tüzőtök a malom kapuja alá is és onnan is oltani igyekeztek a fölászínug beégett malom zsarátnok hegyeit.

A tűz színhelyén a malomtulajdonos részvénytársaság vezetői egymás után jelentek meg: Kintzig János főispán, Neuman Dániel és Károly bárók. Hat óra után a tűz egészen a földszintre húzódtott, de a malomból ekkor már csak a merev üres falak álltak. A tűz heve leégette a nagy betűs felírást is a malom homlokzatáról és a Széchenyi Gőzmalom felíratnak még nyoma sem látszott a füstös torró falakon.

Hét órára a tűz teljesen lokalizálva volt és benn az udvaron megkezdtek a megmenekült raktárból a buza elszállítását és a gépház kitarítását a belezuhant gerendáktól. A pincébe, ahol nagy mennyiségű kukorica van beraktározva, nem hatolt be a tűz, de most annak vasablakait is felőrökték, hogy a készletet biztos helyre hordassák. A Boros Beni-téren a katonai kordont, amelyet a hármas huszárok és a harminchármasok készségei tartották fenn és amellyel a tűz tartamára az egész terület elzárták, bevonták: a veszedelem elviharzott.

(A leégett malom.)

A malom falai közt lezuhant gépberendezés, a törmelék és a negyven vagon tengeri természetesen ma még egész nap égett. Nem lobogó lánggal, de a tűz lappangott és ha a tüzőtőség valahol az anyagot megbolygatta, akkor életre kelt. Ez nem kívánatos állapot és ezért a főkapitány intézkedett, hogy a délután folyamán nagyobb tömeg munkás lásson hozzá az eltakarításhoz. A tüzőtőség

szakadatlanul ontotta az erős vizsugarakat a forró, tüstőlő masszára, amelynek csak egy részét sikerült estig teljesen ártalmatlanná tenni. Gyári tűznél, a tapasztalás szerint, napokig szokott az égés tartani és ezért éjjelnappal résen kell lennie a tüzőtőségnek, rendőrségnek, hogy mindig készen legyen és megátolja a tűz új kitorését.

A szeméru, torzalmosan kiégett malom-épületnek és a tüzőtök munkájának késő estig igen nagy nézőközönsége volt. A katonaság és rendőrség kordont vont az épület előtt és senkit sem engedett közelébe. A közönség fantáziáját rendkívül izgatta és a pártatlanul álló tüzeset és természetesen a legromosabb mehek keltek gyors szárnyakra, hogy gyorsan ki is muljanak. A tűz keletkezésének okát mindenki másképp tudta, nem hiányzott a vesztők közül a hagyományos gyűjtögetés, a haditölgök boszuja sem. Természetesen a tűz okát senki bizonyosságai megállapítani nem fogja. A rendőrség megteszi a maga kötelességét és nyomozza, nem történt-e büncselekmény. Semmi pozitív támaszpontja nincs arra, hogy gyűjtögetést is kombinációba vegye, mert az bizonyos, hogy haditölgök a malom belsejében nem dolgoztak soha. Csak a raktárakban szakkolnak és a gabonát nordják be a malom elé érkező vagonokból.

(Két millió korona kár.)

A Széchenyi gőzmalom öt biztosító intézetnel van tüzkár ellen biztosítva, meg pedig négy millió korona erejéig. Ebből a nagy összegből a biztosító társaságok a következő arányban vállaltak rizikót: a Generali 30, az Első Magyar Biztosító Társaság 25, a Duna 20, az Adria 15 és a Foncière 10 százalék erejéig szavatol. A kár felületes becslés szerint két millió korona. A tüzkár biztosítása természetesen a malomban felhalmozott gabonára is kiterjed, amelynek növekedése és apadás kalkulációba van véve. Az eddigi megállapítás szerint a malomban körülbelül 40 vagon tengeri és tengeri liszt égett el. Szakemberek véleménye szerint a tengeri még ebben az állapotban is felhasználható ipari célokra, többek közt szeszkészésre. A malom melletti pincében volt körülbelül húsz vagon lúza, amely csak részben sérült meg, de jó részét elpusztult. Hogy ebből mennyi lesz még felhasználható, az most még nincs megállapítva.

(Nincs gyanu büntényre.)

A tűz ügyében a rendőri intézkedéseket Green Nándor főkapitány irányítja. A nyomozás meg a delelőt megindult és egész nap tartott. Szecepkovszky Teofil rendőrnagy kiharigatta a malom összes munkásait, a büntényi osztály delegáltjai azint nyomoznak, hogy a legutóbbi időben kik jártak a malom épületében és mit kerestek ottan. Az eddigi vizgálatról Green Nándor főkapitány a következőket mondotta el az Aradi Közönség munkatársának:

— A nyomozást mindjárt korán reggel megindítottuk és az azt célozza, hogy nem történt-e a tűz kitorésánál büncselekmény, vagy pedig vétke mulasztás. Eddig a nyomozás semmiféle olyan adatot nem nyújtott, melyről arra lehetne következtetni, hogy büntényről van szó. Az eddigi adatokból az látszik valószínűnek, hogy a malomban véletlenség következtében keletkezett tűz, úgy, hogy hőszemmelkedés történhetett, melyet nem vettek ideje korán észre. Ezt különben a hómapi tűzvizsgálat minden valószínűség szerint fel fogja deríteni.

Holnap délután három órakor fogják megtartani a tűzvizsgálatot Greén Nándor főkapitány elnöklése alatt, szakértők és hivatalos tényezők bevonásával.

(Három óra öt perckor.)

Erdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a malomnak volt egy éjjeli óra. Ennek volt a kötelessége minden negyed órában a malom minden egyes emeletét végig nézni, hogy nincs-e valahol valami baj. Sátán Mojsza a neve az éjjeli őrnök, aki a tűz kitörésekor figyelmes volt. Sátán hetvenöt éves öreg ember, ő maga már nagyon gyenge, de szemei még gyengébbek. Ma reggel, amikor a tűzoltó-parancsnok és más hatósági közegek kérdezték tőle, hogy mikor volt fenn az emeleten utóljára, azt mondta, hogy három óra öt perckor. Minden emeleten van egy óra a hogy az őreget ellenőrizni lehessen, est kell neki felhuzni. Kérdezték tőle, hogy a szárítóban nem éget-e valami már ekkor. Sátán Mojsza assal felelt, hogy ő bizony tennéjt ott, de csak azért, hogy az órát felhuzza. Ő szemé nézett, de hiszek különben sem látott volna semmit, mert nagyon rosszak a szemei.

(Lebontják a repedt tűzfalakat.)

Nachnébel Odón főmérnök a városi mérnöki hivatalának intézkedéseiről a következőket mondotta el munkatársunknak:

— Eddig csak az irányban tettünk intézkedést, hogy két tűzfalat bontsanak le. Az egyik a malomépület város felé eső oldalán van, míg a másik a koptató helyiség és a malom vezérigazgatójának lakása mellett épült. A nagy meleg következtében, amikor még a malom javában égett, mindkét tűzfal erősen meghajolt úgy hogy azoknak bedőlésre kellett számítani. A falak azonban nem dőltek össze, sőt mikor a tüzet eloltották, ismét kiegyenesedtek. De a hajlások következtében olyan repedéseket és sérüléseket szenvedtek, hogy szükséges volt lebontásuk elrendelése. A tűzfalakon eddig nem mutatkoztak olyan elváltozások, vagy sérülések, melyek szükségesek lennének a lebontást. Ezek valószínűleg meg is maradhatnak. Az épülettalakra a parkányzatot kell még lebontani.

A pankotai fabutorgyár kényszeregyezése.

(Tárgyalás az aradi törvényszéken.)

az Aradi Közlöny közlésével.

Arad, május 5.

Megemlékeztünk arról, hogy a Délmagyarországi Hajított Fabutorgyár pankotai cég közel félmillió passzívával a csődön kívüli kényszeregyezési eljárás megindítását kérte magára néve az aradi kir. törvényszéktől, mint kereskedelmi bíróságtól. A kényszeregyezési ügyben ma folyt le az aradi törvényszéken dr. Heller Mór eljáró bíró vezetése mellett és dr. Krasz Gyula vagyonszelőző közbenjötté mellett az egyezési tárgyalás.

Mint azt megírtuk, a Délmagyarországi Fabutorgyár hitelviselői két csoportra oszlanak. A hitelezők egyik csoportjában tartoznak azok, akik követeléseiket a gyár ingatlanaira telekkönyvileg bekebelezték és akiket így külön kielégítési alap illet meg. Ezek ép ezért az egyezési eljárásban nem vehetnek részt és szavazatuk nincs. A másik csoportja a hitelezőknek, amely nem rendelkezik külön kielégítési alappal s amely így a króta arányában részesei kielégítésben.

A mai tárgyaláson a második csoportnak mintegy 180.000 korona követelést képviselő hitelezője szavazott az egyezés elfogadása mellett és miután az az összeg a szavazásra jogosított hitelezők nagyságát teszi, az egyezés elfogadottnak tekinthető.

A bíróság még nem hozta meg az egyezséget jóváhagyó végzést, miután a követelések és a szavazatok számbavétele hosszabb időt vesz igénybe.

Másfél évi börtönre ítélt kártyás főhadnagy.

(A háltárszant szerencseje. — Harom kitüntetését veszti az elített.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Kolozsvár, május 4.

A hamiskártyázással vádolt főhadnagy ügyében a főtárgyalás harmadik napja is a tanúk kihallgatásával telt el.

A tegnapi főtárgyalás nagyjából a még hátravolt tanúk kihallgatásával telt el. Elsőnek a vádlott tisztiszolgáját Wánosa János közhonvédelmi halgatták ki, aki arra néve tett tanuvallomást, hogy a főhadnagy ugyan vitt magával két csomag kártyát a harotérre, de azokat nem használhatta, mert börtönjében a trénnél voltak. — Kijelentette, hogy a gazdája színes tintákat már a dési kártyázások előtt jóval, még Bszterceén, decemberben is használt levélírásra.

A következő tanu, Katz Mihály dési nagykereskedő eskü alatt tett vallomással kizártá tette azt a feltevést, hogy a főhadnagy a megjegyzett kártyacsomagot január 9-én, a játék megkezdése előtt csempészette volna az asztalra. Együtt mentek fel a Hungaria-szálloda 8. számú szobájába, ahol csak azután terített játékhöz a pincér és az ott együtt is voltak a makao-parti megkezdéséig.

Wegner Ferenc dési kereskedő a megvádolt főhadnagy mindenkor korrekt játékaról tett tanubizonyosságot. Viszont Medgyesi dési papirkereskedő emellett tanuskodott, hogy a terhelt vásárolt nála színes tintát.

Végül Weibart Ferencné dési kávéház tulajdonosnőt hallgatták ki tanuságot, aki arról tett vallomást, hogy a főhadnagy egy izben vitelett küldönivel kávéházából két csomag átjárt kártyát, de csak vegyes hátlappal tudták a paklikat összeállítani, mert az átjárt csomagok náluk egy szekrényben éveken keresztül heverték összedobálva. Ezután a terhelt látóképességére vonatkozólag két orvosszakértőt hallgattak meg.

Ez után a vizsgálat során elhangzott tanuvallomásokat olvasta fel báró Horváth Emil, a tárgyalás jegyzője. A felolvasott tanuvallomások között szerepelt Platnik Nándor kártyagyáros vallomása is, aki elmondja, hogy egy csomag hamisítatlan kártyában többféle színárnyalattal bíró hátlapu kártya elő nem fordulhat.

— Hogy történhetett mégis, hogy a bűnelkövető lefoglalt kártyák különféle színárnyalatu hátlappal bírtak? — fordult az elnök a vádlott főhadnagynak.

— Nem tudom — válaszolt a tiszt. — En nyitott állapotban, kávéházból hozattam a kártyát. Később miután beszélni kezdtek az ellenem kovácsolt vádról, tanuk jelenlétében hozattam a szolgálommal egy csomag kártyát valamelyik kávéházból és miután a tanukkal

gondosan megvizsgáltuk a hozatott kártyát, láthattuk, hogy azok között is különféle hátlapok színárnyalatai.

— De az önnél lefoglalt kártyák hátlapjának színárnyalatai egy bizonyos rendszer szerint voltak megkülönböztethetők.

— Az csak az én szerencsétlenségem, hogy ez véletlenül így történt.

Majd Finy százados, Kiss hadnagy és Urányi Aladár beszercei főszolgabíró meg nem jelent tanuknak a vizsgálat során tett vallomásait olvasták fel.

Ezután a vádlott főhadnagy minősítési lapját olvastatta fel az elnök. Mielőtt a felolvasáshoz hozzákezdtek volna, az elnök felhívta a teremben lévő altiszteket a távozásra. A felolvasott minősítési lap szerint Acs Miklós négy évi tanulmány után, 1905. augusztus hó 18-án került ki a pécsi honvéd hadapród iskolából. Kitűnő katona, nyílt, őszinte jellem, nagyszerű lovó és kitűnő lovas. Tizenhét esztendőben volt kisebb foglyomi büntetéssel büntetve, még pedig két esetben könnyelmű adósságszinálásért. Büntetést kapott egyszer, mert egy rendőrt megsértett, egyszer, mert hitelben vásárolt nimzet ruháknak a így tovább csupa apró-cseprő tegyelmetlenségért. 1914. augusztusában a harotérre került, ahol vitez magatartásáért a „Signum laudis”-sal, a III. osztályu katonai érdemkereszttel és a II. osztályu nemzet vaskereszttel tüntették ki.

— Amint a minősítési lapból kitűnik, a főhadnagy ur 1911—12—13 és 14-ben szült anyagi viszonyok között élt s adósságot adósságra halmozott — szólal meg az elnök. — Hogy történhetett az, hogy az utóbbi időben sok pénze volt, automobilon jár és lovat, kocsi tudott magának vásárolni?

— En mindig merészen kártyáztam — ismeri be őszintén Acs főhadnagy. — A háboru előtt azonban nem volt olyan sok pénz torgalomban, mint amióta háboru van. Azelőtt egy-kétszáz koronás differenciák voltak, most pedig ezekben ment a játék. En minden pénzemet kockára tettem, nagy telenben játszottam, mert en, aki majdnem mindig a rajvonalon voltam, sohasem tudtam, hogy meddig élek. Így történt, hogy többet nyertem, mint a háboru előtt.

Ezután Bieliczy Jenő főhadnagy tanu megeskütése feletti határozatok. Dr. Ausch Jenő védő ellenzi a tanu megeskütését, miután az a vádlottal szemben ellenséges érülettel viselkedik. A védő kimutatta, hogy tanu vallomása nem egyezik a többi tanu vallomásával, amennyiben Bieliczy saját vallomása szerint csak egy izben kártyázott a vádlottal, amivel szemben a többi tanu úgy vallott, hogy a vádlott és Bieliczy főhadnagy három izben kártyázott együtt. A hadosztálybíróság a tanu megeskütése mellett határozott s így Bieliczy vallomására letette az esküt. Dr. Ausch Jenő ez ellen semmiféle panaszt jelentett be.

Bieliczy megeskütése után az elnök fel-függesztette a tárgyalást.

A honvédhadosztály bíróság esután tanácskozássra vonult vissza és meghozta ítéletét, amely igen súlyos: Acs Miklós főhadnagyt hamis kártyázás miatt másfél évi börtönre ítélték. Kimondja az ítélet azt is, hogy a főhadnagy rangját és összes kitüntetését elveszti.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk hadikölcsönt.

Orosz blokád Románia ellen.

(Az orosz kormány félhivatalosa a határ elzárását követeli. — Elkéseredés Péterváron a német kereskedelmi egyezség miatt.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, május 5.

A „Novoje Wremja”, amely tudvalevőleg egyik félhivatalos jellegű lapja az orosz kormánynak, egyik legutóbbi számában a német-román gazdasági megegyezéssel foglalkozik és heves szavakkal fakad ki ellene.

— Románia — írja — mostantól kezdve egyáltalában nem szabhat semilyen irányban sem feltételeket Németországnak, miután teljesen ki van szolgáltatva ennek. A Lokalanzeigerben megjelent hivatalos kommunikéből kiviláglik, hogy Románia a határait megnyitotta a központi hatalmak és szövetségeseik transitó forgalma előtt. Ez azt jelenti, hogy Románia egyszerűen Németországnak adhatja az Oroszországból kapott sárgarezet is. Már ez az egyetlen lehetőség is elegendő volna arra, hogy Románia blokádját mindenféle szempontból is kinyilatkoztassuk. Reméljük — folytatja az orosz lap — hogy külügyminiszteriumunk elegendő ener-

giával fog birni a román kormány ezen provokáló magatartásának megtorlására. A német-román kereskedelmi megegyezés, súlyos csapás az egész négyesszövetségre.

Román szociálisták a háború ellen.

Bukarest. A bukaresti szociálisták május 1-én nagy tüntető felvonulást rendeztek. Mintegy 4-5000 munkás járta be az utcákat, heves kifakadásokat hallatva azok ellen, akik Romániát a háborúba bele akarták hajszolni. Rendzavarás nem történt, s így a rendőrségnek nem volt alkalma a beavatkozásra.

Románia levelezése a megszállott Szerbiával.

Bukarest. A bukaresti osztrák-magyar követség ma kommunikét bocsátott, ki a lapokban; amelyben köztesközvetítésre hozza, hogy elfogad leveleket a megszállott szerb területekre való kézbesítés céljából. A leveleket nyitva kell átadni a követségnek.

Széchenyi-malom multja és ujjáépítése.

(Az igazgatóság határozata az ipartelep telepitéséről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 5.

Ma délután Kintzig János főispán elnöklésével tartott ülést a Széchenyi-gőzmalom részvénytársaság igazgatósága, hogy a gyárégés következtében beállott új helyzettel foglalkozzék. Az igazgatóság mérlegelve azt a közgazdasági jelentőséget, amelyet ma, a háborús viszonyok közt egy malom képvisel, úgy határozott, hogy már most megtesz minden előkészületet arra, hogy az ipartelep mihamarabb ismét teljesíthesse hivatását.

— Elhatároztuk — mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának az igazgatóság egyik tagja, — hogy a malmot felépítjük. Szükségessé teszi ezt a hadsereg ellátásának igen fontos kérdése.

Azt akarjuk, hogy a malom a legrövidebb időn belül ismét üzemben legyen. Minthogy a malomüzem igen szerves részei, az iroda, a raktárak teljesen épek, semmi akadálya nincs annak, hogy a gyártási helyiségeket azon a helyen rekonstruáljuk. Ezek a szempontok nemesak a részvénytársaság, de a közérdek szempontjai is és ezért remélhető, hogy az illetékes tényezők részéről nem gördítenek akadályt az ujjáépítés gyors lebonyolítása elé.

A Széchenyi-gőzmalom egyike Arad legrégebbi ipartelepeinek, amely különösen az utóbbi évtizedben fejlődött sokat és gyártmányainak jó híre messze földön ismeretes.

A hatalmas malomudvar hátulsó részében még ma is áll az az egy emeletes épület, amely a mai ipartelep legelső része, az alapja volt. Treitler L. A. alapította, a mai viszonyokhoz mérten természetesen szerénynek mondható, telepet, amely egyúttal az első gőzfűrészt is tartalmazta. Fűrészt és malom egy tető alatt dolgoztak ekkor 47 esztendővel.

Tőle egy konzorcium vette át, amelynek tagjai Steinitzer József, Steinitzer A. J., ifjabb Steinitzer József, a Lusztig család, Treitler Antal és Lajos voltak. Ez a konzorcium már nagy lépéssel vitte előre a létezéskor épületet és ok rendeztettk be azt.

Volt Aradon a Karolina-utcában a Thomeas Ferenc és Freyberger cégnek egy Széchenyi nevű kisebb malma. Amikor a Boros Béni-téren lévő malom pénzügyi nehézségek közé került, a két malom közti tuziával szanálták a helyzetet, illetve a Karolina-utcai Széchenyi malom tulajdonosai 150 ezer forintért megvásárolták a konzorcium tulajdonjogát és ingatlanait. Az így megerősödött vállalat igazgatóságában Valder Salamon, Andrányi Károly, Haász Sándor, Reichler, Freyberger és Thomeas foglaltak helyet, míg ezek elhalálása folytán Valder Gyulát, Kintzig Jánost és Gézát, majd később Gutajahr Mihályt választották meg.

A malom legújabb korának történetében fordulatot jelent az a körülmény, hogy a Neuman Testvérek cég szerzte meg a részvényeknek több mint felét és az igazgatóságban Neuman Alfréd és Károly bárók, továbbá Fuchs Ignác foglaltak helyet. A háború alatt a malom, úgy a város, mint a hadsereg létszükségletének ellátása körül igen hasznos szolgáltatásokat tett. A malom egy napi örlőképessége nyolc vagon.

Kérdésként dokumentumán annak, hogy milyen módon jutott a legnagyobb magyarnak a neve a malom homlokát díszítő jelzőül, közöljük az alábbi levelet, amelyet Magyarország egykori földművelésügyi minisztere Széchenyi Pál gróf intézett a tulajdonosokhoz, engedélyt adva a Széchenyi név használatára:

Ferenc F. és Freyberger uraknak
Aradon.

Az egyiptomi utjából vissza érkezett Gróf Széchenyi Béla, szeretett unoka-öcsém közölte velem Tisztelet Kegyeteknek 1. é

Január 28-án kelt igen becses soraikat, melyekben azon obafokot jelentik ki, hogy az általuk ott felállított 9 kövű gőzmalomot „Széchenyi” nevről nevezzessék el.

Családom nevében, mint annak tődsb tagjának, nekem jutott a kedves alkalom Tisztelet Kegyeteknek kijelenthetnem, hogy ezen minket örömmel meglepett kívánságukat beleegyezésünkkel a legszívesebben teljesítjük, ebben is csak több és újabb tanújelét látván vannak, hogy boldogult gróf Széchenyi István áldásdus törekvései iránt a kegyeletes elismerés méltó gyökeret verve kívált az ipar és anyagi felvirágzás terén az adott példa számos és dicsőregetes utánozókra talál.

Részemről még csak az lévő hátra, hogy hazai technikai erők által tervezett és hazai művészetekből létrejött vállalatjukhoz sikert és szerencsét kívánva magamat és egész családomat szíves hajlamukba ajánljam, ki megkülönböztetett tisztelettel nyílvanításával maradok.

Sopron April 21. 1863.

Irkötelezett szolgálók
Gróf Széchenyi Pál.

A malom Tisza István gróf belügyminiszterisége idején engedélyt kapott a kisebb magyar címer használatára áruin és levél-papírosain.

Elrendelték a bizonyítást a Máthé-Gyulay perben.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 5.

Néhány éve húzódik már az aradi járásbíró előtt az a becsületsértési per, amelyet Máthé László birtokos és bérlő indított Gyulay István gróf nagybirtokos ellen. Gyulay István körülbelül öt év előtt levelet írt bécsi ügyvédjének, amely levélben becsületet sértő és rágalmozó kitételekkel illette Máthé Lászlót és egy aradi ügyvédet. A bécsi ügyvéd közölte a levelet aradi kollégájával s így két büntetőügy indult meg a gróf ellen. Az egyik, az aradi ügyvédé, már régebben elintézését nyert egyik bécsi kerületi bíróság előtt, míg a Máthé-ügy már hosszabb ideje foglalkoztatja az aradi járásbíró előtt.

Az ügy első stádiumában Gyulay gróf még tagja volt a magyar főrendiháznak s így őt ki kellett kérni, illetve mentelmi jogának felfüggesztése iránt kellett lépést tenni. Időközben azonban Gyulay gróf főrendiházi tagsága megszűnt s így a per tárgyalásának mi sem állt volna utjába, az ügy azonban tovább húzódott, mert a terheit, vagy valamelyik tanu nem jelent meg, vagy pedig iratok beszerzése vált szükségessé. Ma ismét tárgyalásra került ez ügyben a sor, ezúttal — miután ez ügyben eljárhat kir. járásbíró, Ottrubay Dezső dr. időközben hadbavonult — Bozóky Mátyás dr. kir. járásbíró előtt. A tárgyaláson Máthé László nem jelent meg személyesen, hanem ügyvédje, Avartfy Ferenc dr. utján képviseltette magát, míg Gyulay István gróf személyesen jelent meg védője, Krausz Gyula dr. képviselőjében.

Mindjárt a tárgyalás elején Gyulay gróf, illetve védője hosszú előterjesztést tett a valódiság bizonyítására. Több ténykörülményei szándékszik bizonyítani, hogy őt a levélben foglalt kitételek megírására jogos magánérdekének megsértése, illetve e jogos magánérdek megvédése vezette.

A panaszos ügyvédje, Avartfy Ferenc dr. ellenzete a valódiság bizonyításának elrendelését azal az indokolással, hogy a valódiság bizonyítása egyrészt az amugy is régen húzódó ügyet indokolatlanul elhúzná, másrészt a gróf

által állított ténykörülmenyek már egy polgári per folyamán elintéztet nyertek.

A bíróság a felek előterjesztéseit meghallgatva a Gyulay István gróf által előterjesztett ténykörülmenyekre vonatkozólag elrendelte a valóság bizonyítását s e célból a tárgyalást ismét elnapolta.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A sivatag rabjai. (Nagy amerikai dráma az Apollóban.) Nem lehet leírni, az amerikai rendező, szov. könyviro. mennyi izgalmat, mennyi eseményt tudott ebbe a darabba sűríteni. Méretetlen téren harsogva hompolyog a cselekmény, közben minden elem alkalmazásra kerül, ami érdekes és idegeket feszítő: püdozás, viaskodás a támadókkal, alatomos tervek veszedelmes végrehajtása és sok más esemény, amit felsorolni lehetetlen. A pasa szent szönyege a drámai csomó és egy elkeseredett, fiatal amerikai gentleman a főhős. Az izgalmas s festői látványosságot nyújtó dráma a zenét is nézők nagy tetszésével fogadta. Az új műsor sikere, emelték az új hadi képek is, amelyek sok érdekességet hoztak a közönség elé. A nagyszerű program meg szombaton és vasárnap maradt műsoron. Helyén „A rezervista kadei” reprizét tartja meg az Apollo.

* Modern szelthamosok. (Bűnügyi dráma az Uránában.) A színmű egy kiváló, minden kében modern és újszerű dráma mutatott be tegnap, folytatását a megkezdett kitűnő detektív-sorozatnak. A dráma kiváló, fordulatos cselekménye, művészi kivitele és rendezése folytán méltán kiérdemelte a közönség tetszését. Festői tájak, a modern-élet száz meg száz változata, a rohanó emberek idegessége, a lüktető élet pazarsága, mindmegannyi felhasználva van e kében és épen ez visz bele érteket és érdekességet. A dráma egy ellopott tejedelmi ékszer körül keletkezik, melyet egy ékszerész árverésen vett meg és amelyet az udvar vissza akar szerezni tulajdonosának. Az ékszer nagy elővigyázatossággal becsomagolják, lepecsételik és udvari futárral küldik rendeltetési helyére. Odaérve, felnyitva a sértetlen dobozt, az ékszer benne nem található. Egy szenzációs detektív hosszasan nyomozás után megállapítja, hogy a lopásban a magas arisztokrácia egyik hölgye is részes, aki azonban az elfogatás elől öngyilkosságot követ el. Odette, a Francesca Bertini filmek gyöngye, legközelebb az Urániában.

* Halálba kergelve, szenzációs társadalmi dráma Asta Nielsennel a főszerepben vasárnap, az Erzsébet-mozgósínházban. Nielsen egy építész iroda alkalmazottja, az építész hevesen udvarol neki és elcsábítja. Az építész felesége a viszonyt észreveszi s így az építész a leányt kénytelen elbocsátani. A bizonyítványt megírja, de a gépen felejt, felesége ezt megtalálja és egy másik bizonyítvánnyal felszeréli. Nielsen állás után néz, de sehol sem kap. pénze ellögy, lakását sem tudja fizetni, amiért őt a lakásból kiteszik. Most szegény úgy áll, mint lakás és kenyér nélkül van. Végre kap lakást, de ott sem maradhat, mert volt időnkönje minden lakásadójának levelet ír, hogy ilyen nőt ne tartson lakásában. Mulik az idő és a viszonyoknak következményei lesznek. Egy napos felkeresi az építészt, hogy neki est megmondja, de sajnos, nem találja otthon, hanem annak feleségét, aki neki erős szemrehányásokat tesz. Banatában öngyilkosságot követ el. Az építész rohanva ér oda, de már későn, mert csak a hült tetemet találja a

arra leborulva, zokogásba tör. — Legközelebb Czernovska, az orosz nevelőnő, erkölcsrajz az orosz népéletből 171

Wilson politikájáról lehull a lepel.

(A berlini lapok a német jegyzékről.)
Ejjele 8 órai telefonjelentés.

Berlin. Az amerikai jegyzékre adott válasz ma délelben vált ismeretessé és a lapok külön kiadások útján közölték annak tartalmát.

Az első véleménynyilvánításokban a lapok kiemelik a jegyzék szilárd és méltóságos hangját, amely Németország ama óhajának bizonyítéka, hogy az Egyesült Államok és közte lévő viszony megszakítását elkerülje.

A Lokalanzeiger kiemeli a jegyzékből azt az engedményt, hogy a tengeralttjárók fegyverét, amely akkor még nem volt meg, amikor a tengeri háborúra vonatkozó nemzetközi határozmányokat megalkották, hozzáilleszték a határozmányokhoz.

A lap még kiemeli, hogy nem tartja gyöngeségnek, ami kötelességszerű megfontoltság és reméli, hogy a jegyzék, ha nem is az Egyesült Államok elnökét, de Amerika népet és parlamentjét ki fogja elégíteni. Ha e reménységünkben nem csalunk, — mondja a lap — úgy a választójegyzéket Londonban, Párisban és Péterváron a német diplomácia győzelmének fogják tekinteni. Ha e remény szétoszlik, úgy Wilson politikájáról le fog hullni a lepel.

A Berliner Tageblatt helyesli a kormány ama álláspontját, hogy Németország és Amerika között való háború nem volna megokolható és reméli, hogy a kormány rendelkezésre álló hatalmas eszközökkel el éri a célját.

A Vossische Zeitung azt írja, hogy ha a dolgok Németország kívánsága, akarata szerint fognak történni úgy a jegyzék által egyeztetett meg egyezés tartós lesz. Hogy csakugyan így lesz e az Wilson és az amerikai neptől függ, amelynek gyakran ígért igazságszerellete és humanitása kell, hogy most bebiztosodjon.

A Tägliche Rundschau hangsúlyozza, hogy a német népek az a kötelessége, hogy egyenesen álljon a kormány döntése mögött és azt kívánja, hogy a német kormány által választott uton maradjon a végső győzelem felé. A lap ramutat arra, hogy a kereskedelmi hajókkal bánásmódra vonatkozó egyezmény Angolország ellen a tengeralttjárók útján folytatott kereskedelmi háború megszűnt, vagy korlátozott, hogy hatása nem lesz és azt hiszik, hogy az amerikai nép magatartása a válasz után mértékadó kritika lesz e jegyzékre.

Post a jegyzéket ügyes eszköznek tartja abban a tekintetben, hogy a kormány Amerikát barátságának nyílt bevallására, vagy visszavonására kényszerítse.

A konzervatív lapok és pedig a Kreuzzeitung és Deutsche Tageszeitung tartózkodnak a jegyzék bírálatától és e kérdésben ellogáltak, ismert szilárd álláspontjukra hivatkoznak.

Berlin. A birodalmi gyűlés költségvetési bizottságában Bethmann Hollwegh birodalmi kancellár ismertette a jegyzéket és fejtegette az Amerikához való viszonyt. A kancellár beszéde után vita fejlődött ki, amelyben az összes pártok képviselői résztvettek. A kancellár bejelentése és annak nyomán támadt tanácskozás szigorúan bizalmas volt. Az ülésen az összes miniszterek és a szövetséges országok képviselői és mintegy száz képviselő vett részt.

Minden magyar ember adjon kölcsönt, ha a haza kéri!

HIREK LEGÜJABB.

Ejjele 2 órakor érkezett

Sir Roger Casementet halálra ítélték Rotterdam. Egy londoni jelentés szerint sir Roger Casement-t a haditörvényszék halálra ítélté, az ítéletet azonban még nem hajtották rajta végre.

Köln. A Kölnische Zeitung jelenté Koppenhágából: Még mindig érkeznek magánjelentések arról, hogy dacára az angol hivatalos jelentésnek, az ir lázadás nincs lezerve. Az ország számos pontján még folyik a küzdelem, néhány más vidéken pedig csak újabb tört ki a forradalom.

Haga. A Daily Express jelentése szerint az elesett ir lázadók száma háromezer. A lázadás első napján 15,000 ember fogott tegyvert, de szerdán már csak e sereg harmada vett részt a harcokban.

Róma. A malpensai repülőtérén a levegőben kigyuladt és elégett egy repülőgép. A két bennülő halálra égett.

Berlin. A Berliner Zeitung am Mittag jelenté Szófiából: A bolgár kormánykörök információja szerint a viszony Görögország és az entente között eldöntés előtt áll. Egy vezető bolgár személyiség kijelentette, hogy legközelebb szakításra kerül a sor az entente és Görögország között.

Athén. Az athéni angol követ megjelent Szkuludisz miniszterelnök előtt és lebeszélni igyekezett őt arról a szándékáról, hogy Koruba csapatokat szállítson, miután ebben az esetben feltétlen összetűzésre kerülne a sor az entente és a görög csapatok közt.

Lugano. A Secolo távirata szerint e hó 4-én Ravenna felett három osztrák-magyar repülőgép jelent meg. A lakosságot harangjelzéssel alarmiroztak. A reptől néhány bombát dobtak le.

Stawangen. Johansen ezredes egy osztag katonasággal összelövette az L 20 roncsait, mire a léghajó felrobbant. Ez az intézkedés azért vált szükségessé, mert erős szél ide-oda himbálta a léghajó-roncsot s félt volt, hogy az elszabadulva károkat okoz. A robbanás következtében néhány dereglie kigyulladt s számos ablaktábla összetört.

Lugano. Az olasz lapok elsiklanak ama tény felett, hogy Olaszország elvesztette egyik kormányozható katonai léghajóját. A Secolo elismeri, hogy e veszteség súlyos és fájdalmas, vigasztaló azonban az a körülmény, hogy repülőik oly sűrűn látogattak el ellenséges terület felé s eddig mindig sértetlenül tértek vissza.

Köln. A Kölnische Zeitung írja: Párisi lapok jelentik a macedóniai frontról, hogy ott az utóbbi napok nyugalma után, szerdán a német tüzérség újból erős működésbe kezdett. Ezt követőleg előrsi utközetek tolytak le.

— **Nagyvárad főispánja meghalt.** Nagyváradról jelentik tudósítónk telefonon: *Hiatky* Endre, Nagyvárad főispánja ma este kilenc órakor 64 éves korában elhunyt.

— **Szurmay diszpolgársága.** Ungvárról jelentik: Ungvár város képviselőtestülete ma tartott közgyűlésén a város diszpolgárává választotta *Szurmay* altábornagyot, az uszoki szoros védőjét.

— **A szófiai katonai átásé.** Budapestről telefonálják tudósítónk: A király Laza Václav ezredes szófiai katonai átásé átásától felmentette és a szófiai osztrák-magyar követséghez *Novák* János ezredest nevezte ki katonai átásává.

— **Barth Lajos könyve.** Barth Lajos, a legesodátszámú a *Vizag* című könyvnek megteremtője és boldog tulajdonosa folytatja a Vörös Kereszt emberbaráti céljaira ennek az egyedül álló szenzációs műnek a hasznosítását. Holnap Szegeden mutatja be a *The World* megítjodott, díszes köntösbe öltöztetett káprázatos szépségű, a világ valamennyi élő és az utolsó évtizedben elhunyt nagyságának autogramját, egy-egy szellemes mondatot, művészi tökéleteségű rajzát, vagy festményét tartalmazó káprázatos muzeumát. A mester egy álló hétig ült Budapesten a könyvkötő mellett, míg a nagy művet régi ruhájából kivetkőztette és díszes, hozzá méltó köntösébe felöltöztette. A féltve őrzött kínos házban Szeged közönsége fog gyönyörködni és bizonyára olyan elragadtatással és csodálattal adózik a most már világhírű nagy mű megteremtőjének, a zseniális és szellemes közönségnek, mint az egész világ művelt publikuma, amely nem tud betelni a szemét és lelket gyönyörködtető, a maga nemébe egyedül álló, eredeti gyűjtemény látásával, a mely az utóbbi időben bővült, gazdagodott és megszépült.

— **A város újabb zseirt rendel.** Arad város közéletvezérei bizottsága ma délután *Loos* Rezső helyettes polgármester elnöklésével tartott ülésében elhatározta, hogy a vágóhidon rendelkezésre álló faanyagot szappanfőzékre használja fel és *Barkó* Ferenc vágóhídi igazgatót bízzák meg a szükséges intézkedésekkel. A bizottság tudomására jutott, hogy egy lisztnagykereskedő a várostól kapott 75 ezer lisztjét detail áron egy tömegben adja el egy péknek. Mínt hogy a város központi irodája látja el a pékeket és a kereskedőnek azért ad lisztet a város, hogy a fogyasztó közönség kapjon minden időben lisztet, megkeresi a bizottság a tanácsot, hogy rendelje el a vizsgálatot és ha meggyőződött az okuszról, akkor bízza azt meg. A bizottságnak egy régebbi ülésén *Mátyás* Lajos dr. azt indítványozta, hogy írjon fel a város a miniszterhez és kerje a borjувátás korlátozását. A város szakértői *Erdős* Ignác állatorvos és *Barkó* Ferenc vágóhídi igazgató véleménye szerint minden lépés felesleges lenne, mert maga a miniszter ad igen sok esetben engedélyt arra, hogy a fiatal borjúkat levágják, mert nincs elég takarmány. Bejelentette végül az elnök, hogy a bécsi Handels und Gewerbe Gesellschaft ajánlatot fog tenni újabb amerikai szállítmányra.

— **Végrendelet kihirdetés.** Özvegy dr. *Verzar* Gyuláné végrendeletét ma délelőtt hirdettek ki az aradi királyi járásbírószágon. Mintegy négyszáz ezer koronát kitevő vagyona főörökösévé *Verzar* Erzeiket, *Török* Ferenc dr. t. b. főszolgabíró feleségét tette. Ő rá hagyományozta a csanadmegyei *Marcibányegynáz* határában lévő földbirtokot. A család többi tagjai számára is foglalt magában a végrendelet hagyományi részeket. Így például *Verzar* Gyula dr. budapesti orvosnak és *Verzar* Bélának, az Aradmegyei Takarékpénztár battonyai fiókja főnökének hagyta a *Perényi-utcai* családi házat. A végrendelet végrehajtójául *Keresztes* Gyula dr. vármegyei főügyészt nevezte meg.

— **Cselvetés.** A hadsereg aranyakönyve az aradi honvédek egyik vitéz altiszijéről így emlékezik meg. *Pántos* Romulus, a 2. honvéd gyalogezred tizedese egy decemberi napon *Grabovác*tól nyugatra parancsnoka volt egy tábori őrségnek. A tábori őrséget azonban, amely mindössze rajnyi erősségű volt, éjszakanak idején tulnyomó ellenséges erő lepte meg. *Pántos* tizedes megtartván lélekjelenlétét, olyan parancsszókat kiáltott emberei felé, amelyek az ellenségnek azt a hitet keltették, hogy egész század van előtte. A megcsalt ellenség aztán az erős tűz miatt kénytelen volt menekültszerűen visszahúzódni. *Pántos* tizedes a kis ezret érmet kapta meg.

— **Aradi melnárak és pékek felmentése.** Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a honvédelmi miniszter 7000. számú rendelje értelmében közli, hogy a segédszolgálatot teljesítő aradi melnárak és pékek a katonai szolgálattól való felmentésüket kérhetik. A kérvény a kamarához hártható be a folyamodványban felhozott adatokat igazoló okmányokkal felszerelve. A kamara a kérvényeket Arad város főispánjához terjeszti át, aki azokat véleményével előtérve a honvédkerületi, illetve a hadtestparancsnokságokhoz továbbítja.

— **Tizenkét és fél millió a hadikölcsönre.** Az Adria Biztosító Társaság az addigi négy magyar hadikölcsönre összesen tizenkét és fél millió koronát jegyzett.

— **Nyáron nincs exhumálás a hadterületen.** Budapestről telefonálják tudósítónk: A hadvezetőség elrendelte, hogy május elsejétől október elsejéig egészségügyi okokból ne engedjék meg a hadművelési és hadtáptérleteken elesett, vagy betegségben elhunyt katonai személyek exhumálását és elszállítását. A már megengedett exhumálások még május folyamán megtörténhetnek, de új kérelmekkel a parancsnokságok már nem foglalkoznak. A német és bolgár katonai hatóságok hasonló intézkedéseket tesznek.

— **Letépett német címer.** Berlinből jelentik: A *Vossische Zeitung* jelenti Kopenhágából: *Kolding* dán városban a német konzulátus ellen egy gyerekesnyit követtek el. A konzulátusi épület címerét múlt este ismeretlen tettesek letépték. A rendőri vizsgálat megállapította, hogy a konzulátus mellett lakó polgárok tegnap este hangos zöreire ébredtek a ablakáron kitekinve negy 13—14 éves gyermeköt láttak a címerrel elszaladni. A tetteseket eddig nem sikerült kinyomozni. A dán kormány szigorú vizsgálatot rendelt el.

— **Adomány.** *Tisch* Mór dr. és neje az aradi Vörös Keresztnek 30 koronát adományozott özvegy dr. *Verzar* Gyuláné ravatalára szánt közörség megváltása címén.

— **Magyar legyverszövetség.** Berlinből jelentik: A jövő hónapban alakul meg a „Magyar legyverszövetségi egyesület”. Az egyesület megalakulása alkalmából *Wermuth* dr. Berlin főpolgármestere és néhány birodalmi gyűlési képviselő elszándékoznak látogatni Budapestre.

— **A hadbavonultak hátramaradottjai** javára a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: *Osztrák-Magyar Bank* áprilisi összeg 44 korona 50 fillér, *Weisz* Lajos 5 korona, *Osztrák-Magyar Bank* májusi összeg 44 korona 50 fillér, *Bűnügyi osztály* gyűjtése 160 korona 86 fillér, *Weisz* Lajos 5 korona, *Mikosevitz* Iván 20 korona.

— **A katonazene szombat estére tervezett jótékonyköltség hangversenye bizonytalan időre elmarad.**

— **Ertesítem összes t. vevőimet,** hogy holnaptól kezdve minden péntek estétől szombattal estig az üzletemet zárva tartom. Tisztelettel: *Márton* Jakab uri szabó. Szabadságtér 10.

— **Harisnyákat, toilett szappanokat, kefeárut, erszényeket, reticulókat, dohanytárcákat, kiváló minőségben árul** *Grünwald* és *Moskovitz* cég Aradon, *József* főherceg-ut 1. szám alatt (Varosházával szemben.) 2025

— **Alkalmi olcsó árak a Fischer áruházban.** Jó minőségű teher vagy sines ferting darabja 7 korona, egy nyuszór kemény kalap 7 korona, fekete finom edelweis harisnya 2-50 korona, gyermek patent és cérna harisnyák 1-60 koronától 3 koronáig. Megérkeztek a gyönyörű matróz sapkák és leányka kalapok 3 koronától 7 koronáig. Egy férfi vagy női nyers selyem ernyő korona. Fischer Nagy Áruháza. 1727

— **Underwood-gépiró és gy. rsiró szakiskola** *Zitter* és *Hollós* cégé, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállaltatnak. 4697

— **Gyermek-kocsik, gyermek-székek** csak a Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— **Csomagoló papírok nagyban** *Kerpel*nél. 241

— **Könyvtárakat, bélyeggyűjteményeket és hangjegyeket** vesz *Kerpel* könyvkereskedése.

Senki ne maradjon el a nemzeti kölcsön aláíróinak hadseregéből!

TORVENYKEZÉS.

Megítélt betét, amit nem lehet kivenni. (Kuriai ítélet egy aradmegyei pénzüzet perében.)

Az Aradi Közlöny-tudósítónkól

Arad, május 5

Nem mindennapi érdekességű perben hozott most ítéletet a Kuria. Abban az időben, amikor a papi pénzüzetek alapítása napirendben volt és a magas klérus ambícióval támogatott egyes felekezeti jellegű takarékpénztárakat, a pankotai róm. kat. hitközség eladta egyik ingatlanát és annak vételárát, tizennégyezer koronát, egy pankotai intézetnek helyezte el. A hitközség írásban utasította az intézetet, hogy a tizennégyezer koronát csak a hitközségnek adja ki.

Nemsokára ezután *Glattfelder* Gyula csanádi püspök arra szólította fel a pénzüzetet, hogy a pankotai hitközség tizennégyezer koronáját adja ki, mert ő más intézetben akarja azt elhelyezni. A bank azonban, hivat-

kozva a hitközség irásbeli utasítására, nem adta ki a betétet. Erre a püspök pert indított a betét kiadása érdekében és keresetében arra hivatkozott, hogy a pankotai hitközség nem rendelkezhetik a róm. kat. egyház pénze fölött.

A perben az alperes intézetés Németh János dr. aradi ügyvéd képviselte, aki ellenérveit a kereskedelmi törvényre alaposta, a mely szerint, ha valaki önmagára költményezett bizonyos betétet, akkor csak neki van joga a betét összegét felvenni. Az intézetési a pankotai hitközség önmagára költményezte a tizennégyezer korona betétet, tehát a banknak követelni kellett a hitközség utasítását és nem tartozott azt kutatni, hogy a püspök milyen viszonyban van a pankotai róm. kat. hitközséggel.

As aradi kir. törvényszék és nagyváradi tábla ítélete után most a kir. Kuria foglalkozott a perrel. A Kuria kimondotta, hogy a pénzügyi kötelek kiadni a betétet a püspöknek. As ítélet indokolása az, hogy a katolikus hitközségnek nincs autonóm joguk, tehát a püspök rendelkezésére ki kell adni a hitközség betétjét, mert az egyházközségeket is a püspök képviseli. As ügy egyik érdekessége az, hogy as ítélet értelmében a betétet ki kellene adni, azonban a moratorium alapján az intézet csak a betét tíz százalékát fizeti ki.

TANÜGY.

(—) Tanfolyam. As Aradvármegyei Gazdasági Egyesület értesíti az érdeklődőket, hogy az aradi fa- és fémipari szakiskolában május hó 22-án egy aratógépkészítő tanfolyam kezdődik, melyen az aratógépek szerkezetét és kezelését tanítják. Ezen tanfolyamra a beiratások május hó 19., 20., 21-ik napjain délelőtti 8-11 órákor tartanak az aradi fa- és fémipari szakiskolában (Arad, gróf Apponyi Albert-ut 18.) de a tanfolyamra felvétel végett már előzőleg levélben is lehet jelentkezni két korona beiratási díj letétele mellett.

SPORT.

+ Kettős labdarugó mérkőzés. az AAC. Török Gabor utcai sporttelepén a hó 7-én, azaz vasárnap d. u. 4 órákor a temesvári Kinizsi Sport Egylet l. és az AMTE l. csapatai mérköznek. Esti mérkőzés d. u. 2 és fél órákor a Kinizsi l. b) és az AMTE l. b) csapat előmérkőzése. F. d. t. tribün, büfé. 2822

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre

Halodant

Fog-Krém 90 Fillér

NYILTÉR.

(As ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

Rohitsch-Sauerbrunn

A gyógyhely, mint béka időben teljesen üzemen.

Fürdő-dány kezdődik 1916. május hó 1-én.

Prospektust a fürdőigazgatóság küld.

Odette.

A létező legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

szonra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában, József főherceg-ut 22.

Millió

szonra

Kaiser-féle

rekeftés, hurut, elyálkásodás, tork-hurut, influenza és görcsös köhögés ellen

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjeggyel”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek alismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és köszönetre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Székely Sándor, Hajós Árpád, Gutori Fülöp, Kélemen, Brauer Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Krebs Gábor, Berger Gyula, Vajdits György, Hahn Vilmos, Gótsi Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerárta, Vojtek és Weisz drogeria, Hanzs Nestor drogeria, Török A. és Társa „Angyal” drogeria, Arad, Studonai Dező gyógyszerárta, Ujvárad, Zombory János gyógyszerárta, Újcsantanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerárta, M. Pécsek, Ora Bencz Pankó, Telleri Károly gyógyszerárta, Elek, Krausz Elemér gyógyszerárta, Gyergyó, Zsigmondovics Géza Irén gyógyszerárta, Lippa, Székely Zoltán gyógyszerárta, Csornón, Bauer Károly gyógyszerárta, Kevérmes, Rozsnyai János és Társa.

Köhögés, retkéség és elnyálkásodás

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tusinal-cukor

Ara 80 fillér.

Tusinal-tea

Ara 60 fillér.

Ha tyukszeme van és gyöttri nagy kin,

A legjobb gyógyszer az Anagallin.

Ara utasítással 1 korona.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil” korpakencős.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájflegot desinficálja, utólsó igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 70 fillér.

Fenti szerk kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy győgyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, szon-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg java van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepezin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

2445

Rozsnyay Mátyas gyógyszerártaiban Arad, Szabadság-tér.

Eladó.

Egy 45 év óta fenálló ki-
tűnő forgalmu

vagyeskerekedés

és szemben lévő külön házban
korlátlan italmérés az országot
mentén nagy vidéki forgalom-
mal bevonulás miatt, házakkal
együtt szabadkézből eladó. 2274

Stern József, Opécska.

Hirdetmény.

Azt tapasztalom, hogy utóbbi
időben mindinkább szaporodik azon
egyének s különösen a gyerme-
kek száma, akik jogosulatlanul
az előírt katonai egyenruhához
teljesen hasonló egyenruhát, s
katonai rangjelzéseket és jelvé-
nyeket viselnek.

Tekintettel a jelen idők ko-
molyságára, valamint a katonai
egyenruhának ehhez fűződő jelen-
tőségére és méltóságára, felhívom
és figyelmeztetem a város lakos-
ságát, hogy a katonai egyenruhák
viselésétől tartózkodjanak, gyer-
meküket ily egyenruhákba ne

öltöztessék, katonai rangjelzéseket
és jelvényeket ne használjanak,
mert közegeim ennek ellenőrzésére
utasítást nyertek s mindazon
egyének, vagy szülők és gyámok,
akik ily kihágás miatt felfelentve
lesznek, az 1879. évi XL. t. c.
44. §-a alapján 200 koronálg ter-
jedő pénzbüntetéssel fognak bün-
tettetni.

Arad, 1916. május hó 1-én.

Green Nándor,
16kapitány.

A szegedi gyorsírók egyesü-
letének védnöksége alatt álló
Gabelsberger-Markovits-féle

gyors- és gépiró szakiskola nyílt.

Még folyó hó 15-ig lehet beiratkozni.
6 elemít végzettek is felvétetnek. A tan-
folyamon részt vevők vizsgát tesznek
Dr. Katona Dávid, az orsz. gyorsíró tanács
által kiküldött, szegedi gyorsírók egyesü-
letének főtitkára elnökléte alatt és érvé-
nyes végbizonyítványt nyernek.

Tantárgyak: Magyar-német gyorsírás, gép-
írás többrendszerű írógépen, helyes- és
szépírás és az összes írói munkálatok.
Méréselt tandíj, 4 havi tanidő. Beirat-
kozni lehet egész nap

Goldberger gyorsírás-tanár-
nál, Bercsényi-utca 1. szám.

A címre kérem ügyelni és hasonló címek-
kel nem összetévesztani. 2308

Bérbeadó

10—12 évi időre f. évi október 1-től Mélt. Gróf Szapáry
Istvánné urasszony Aradmegye borosjenői uradalmának
836 ⁷⁰⁰/₁₁₀₀ holdas szántó és legelőből álló „Kis-
tamándi“

gazdasága.

Felvilágosítást ad Ngs. Szalay Károly ur kir. tan.
Arad, Fábrián-utca 8., vagy Molitóris Ákos tiszt-
tartó, Borosjenő. 2268

Rézgálic

helyett permetezzünk a saját érdekünkben a gazdakörben leg-
jobban bevált, 10 év óta gyártott Kecskeméthy-féle

„Mementhollal“

100 liter vízhez 1 csomag K 1.80. — Kapható:

Pollák József fűszernagykereskedőnél.

Rohtstein Mór, Szabadság-tér 3.

Vezérképviselő Délmagyarország részére: Karsai Mór Temes-
vár, Emmausz-utca 7. Telefon szám 48. 2808

Arácsa Kénes Hőgyógyfürdő

Arad- és Hunyad-megye határán

megnyilt.

A fürdő 18—38°C hőmérsékletű termé-
szetes kénes és szénsavas hévízei

csodás eredménnyel gyógyítanak: csúzt,
köszvényt, reumát, ischiást, csontszut, lobo-
sodást, bénulást és különböző női bajokat.

A nagy árnyas parkban épült pavil-
ionokban tiszta száraz szobák kap-
hatók, melyek ára 40—60 korona
között váltakozik.

Allandó fürdőorvos. Meleg uszoda.
Tennisz és tekepályák. Gyönyörű
kiránduló helyek. Kitűnő, ozonduz
levegő.

Közvetlen vasuti állomás. Posta.

Sebesült, vagy beteg katonáknak a
szoba és fürdőárából 30% kedvez-
mény. Prospektussal és egyéb fel-
világosítással készséggel szolgál:

BERKOVITS, fürdőtulajdonos.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré“ krémét.

Ara egy tégelynek 1 kor. 20 fill.

Ibolya Doré szappan 1 K. 20 fill. Ibolya Doré puder 1 K. 20 fill.

Vigyázat a „Doré“ szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilor. E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szeret kap-
hatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-
tárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapították 1896. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 30 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST NYER.

Butorcsomagoló,

valamint jobb asztalossegdek vidéki butorgyárba felvétetnek. Jelentkezni lehet Sebesi Ferenc műasztalosnál, villamos közműhelytelepen. 2316

Irodista

gyors- és gépirónó, azonnali belépésre alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2315

Ügyvédi irodában

gyakorlott, gépirásban jártas intelligens kisasszonyt keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat írásban kérek, referenciák és fizetési igény közlésével a kiadóhivatalnál megtehető címre. 2308

Varróleányok

jó fizetéssel felvétetnek azonnal. Linczer Bertl, Árpád-tér 4., II. em. 2314

Fűszer,

vas- és rövidáru szakmában jártas segéd nyujtsa be ajánlatát Weisberger Lipóthoz, Honcstón. 2267

Könyvkiadó

azonnal felvétetik Krausz Paulin könyvkereskedésében, minházépület. 2319

Szerény igényű

német kisasszony két gyermek mellé keresetköt. Magyarul nem tudó előnyben részesül. Cím a kiadóhivatalban. 2291

Gyakorlott könyvelő,

ki a pénztárt is kezeli, alkalmazást nyer, érettségizett vagy dohány-nagyáruudában jártas előnyben részesül. Hirschmann Ignác, Lippa. 2287

Fiztal

fűszerkereskedő segéd, esetleg egy tanuló, alkalmazást nyer, Lutzák József Asztalos Sándor-u. 8. 2277

Egy ügyes kávéházi

takarító vagy takarítónő Hungária kávéházban azonnalra felvétetik. Jelentkezések délelőtt 11-12 között. 2298

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 8 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Keresek

fiatal segédet, ki románul is beszél, vegyeskereskedésembe. Ajánlatok fizetési igényekkel Weiss Mórhoz, Székudvarra intézendők. 2297

Röfőskereskedő segéd

román nyelvismerettel, keresetköt. Schönbrunn Albert, Kétegyháza. 2269

Egy nagyobb kifutó fiú

felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Szakácsnő,

30-35 év körüli, ki éves, jó bizonyítványokkal rendelkezik, uriháznál alkalmazást nyer. Cím a kiadóhivatalban. 2297

ALKALMAZÁST KERES.

Gépész

eséplésre ajánlkozik, ki már magánjáróval eséplést. Címe: Biszák József, Gyorok. 2321

Gazdasági intéző

ki megbízható ügyes szakember, keresztény 30 éves, gyermektelen és hadmentes alapos gyakorlattal jó beosztással, állását változtatni óhajtja. Beszél németül, magyarul és román nyelven. Szíves ajánlatok „Bizalom” jellege alatt a kiadóhivatalába kéretnek. 2301

Egy középkorú nő,

ki a háztartás minden ágában jártas, háztartásnői állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2298

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu vendéglő eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2279

Egy üzlethelyiség

lakással együtt, augusztus hó 1-re kiadó Thököly-tér 8. sz. 2276

30 év óta fennálló

nagy forgalmu és jó bevétellel bíró fűszer- és vasüzlet, italmérséi joggal, 14.000 lakossal bíró mezővárosban (járásbíróság, dohánybeviteli és adóhivatalai) kedvező feltételek mellett azonnal eladó. Cím Geller Ferenc, Battonya. 2305

KIADÓ LAKÁS.

Butorozott szobákat

méréselt díjazás mellett ajánl a Lakás nyilvántartási iroda, Deák Ferenc-utca 8. 1961

4 szobás lakás,

fürdőszobával és a hozzátartozó mellékhelyiségekkel augusztus hó 1-re kiadó. Orczy-utca 7. sz. 2250

Kiadó azonnal

1 utcai és 2 kertre nyíló udvari szoba, József főherceg-ut 22. földszint IV. Ugyanott egy eszinosan butorozott utcai szoba kiadó. 2272

4 szobás lakás,

fürdőszoba és mellékhelyiségekkel, alköltözés miatt május 15-től kiadó. Batthyány-u. 22. 2296

Orczy-utca 10. sz.

alatt 4 szobás lakás, fürdőszobával augusztus 1-re kiadó. 2270

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kerékpár

olcsón eladó Simonyi-u. 7. 2312

Cirok seprő

kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 2094

Bosznai

száraz szilva kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 2098

As új hási rendről

alkotott szabályrendelet kapható Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 611

Hárs

majunga és tamatáve minden mennyiségben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 2095

Csépőgarnitúra

8-as, teljesen felszerelt, nagy munkaképességű, eladó. Dobozi R. Köved (Aradm) 2317

Ajánlok

postaládákat szegve és szegéselent, egy kicsinyben, mint nagyban. Valamint majolika haltartókat. Kuigyűrűk mikelakal téglagyáramban kaphatók. Pollák Sándor, Nádor-u. 14. 2310

50 üveg

2 $\frac{1}{2}$ ltr, 10 üveg 7 ltr oroszhal egyenkint ládában csomagolva, eladó. Hirschmann Ignác, Lippa. 2288

„Jou”

az ideális fehér vászon és antilop cipőtisztító szer. Kis üveg 80 fill., nagy üveg 1 K. 10 fillér, kapható kizárólag a Cipőtösdében. 181

Új butorhiteli

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön és részletfizetésre szállítok Garai Károly bef. cég butorhitelében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 918

Muraközi ménló

két darab eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak külön birtok-kezelősége, József főherceg-ut 22. szám. 2285

KÜLÖNFÉLE

Az Aradi Torna Egyesület

vasárnap délután 1/5 órakor a Kazinczy-utcai iskolában a Vörös Kereszt javára női és férfi csapatok részvétele mellett

disztornát rendez. 2318

Szőrmék,

ruhaneműk, szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 40 és 60 filléres csomagokban. Legfinomabb resublimált Naftalin kilóként 1 kor. 80 fill., Rovarport szőrő dobozban 20, bádóg dobozban 30 és 60, füvegekben 80 és 60 fillér. Patschnil levelet kilóként 8.50 K. Földes gyógyszerár, Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerár, Batthyányi-utca. 11

Pompás samatu rumot

készíthatunk a Földes és Hehs-főle Rumessenciá-ból. 6 deci szeszhez öntsünk 4 deci vizelet, 1 kis üveg rumessenciát, ára 30 fillér és kész a legfinomabb, legkellemesebb samatu rum. — Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár, Batthyány-utca. 12

Hehs Vasas chinabóra.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, lés, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések- és minden fertőzéstől eredő megbetegedés ellen egy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2.40 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

269—1916. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi rendőrlégénység részére szükséges 27 darab nyári mosó szubbony, 25 drb nyári mosó pantalló, 2 drb magyar nadrág, 27 drb nyári sapka, a tűzoltók részére szükséges 36 drb mosó szubbony és 36 darab mosó nadrág, a toronyőrök részére szükséges 3 drb mosó szubbony, 3 drb mosó pantalló, a hivataloszolgák részére szükséges 19 drb mosó szubbony, 19 drb mosó nadrág, 10 drb mosó meliány és 10 drb nyári sapka szállítása, továbbá a rendőrlégénység nyári ruháinak elkészítéséhez fentiekben felül még szükséges 580 méter avatott mosó szöveinek szállítása iránt folyó év május hó 6-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikéltési ár: rendőrségi szubbonynak 6 K 80 f., pantallónak 5 K 70 f., magyar nadrágnak 6 K 80 f., a tűzoltó szubbonyának 7 K 5 f., a nadrágnál 7 K, a toronyőrök szubbonyánál 6 K 8 f., pantallónál 5 K 70 f., a hivataloszolgák szubbonyánál 8 K 50 f., nadrágnál 6 K 90 f., meliányonál 4 K, sapkánál 3 K 60 f.

A ruhaminták a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Bánatpénzül leteendő a kikéltési ár 50%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az arlejtés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló letéjegy mellékelve van s ha az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi április hó 17-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.